

# DZIEŃ BYDGOSKI

BEZPARTYJNE PISMO CODZIENNE

Dzisiejszy numer liczy **20 str.**

Redaktor przyjmuje codziennie od godz. 10-12 w pol.  
Rękopisów Redakcja nie zwraca

Redaktor naczelny i Wydawca: Dr. Adam Brzeg  
Redakcja i Administracja: Mostowa 6, Tel. 22-18

Konto czekowe P. K. D. Nr. 169.315  
Tel. Redakcji i Administracji 22-18

Cena numeru w Bydgoszczy i na prowincji **gr 20**

Oddziały: Gdańsk, Stadtgraben 6, telefon 214-24 — Gdynia, ul. 10 lutego, tel. 15-44 — Grudziądz, Staro-Rynkowa 5, tel. 442.

Rok II.

Bydgoszcz, niedziela 1 lutego 1931

Nr. 25

## Bank Polski

### nie może zaniechać restrykcji kredytowych

(z) Warszawa, 31. 1. (Tel. wł.). Restrykcje kredytowe, zastosowane w październiku r. ub. w stosunku do materiału wekslowego i przyjmowanie weksli z terminem płatności 75-dniowym spowodowały odpływ walut i dewiz z Banku Polskiego. Wskutek tych restrykcji nastąpić musiało obniżenie się portfela wekslowego Banku Polskiego. W porównaniu z październikiem portfel obniżył się o 100 milionów zł. Nie ulega wątpliwości, że wobec kurczenia się obrotów gospodarczych portfel wekslowy Banku Polskiego nadal będzie zdradzał tendencję spadkową, zwłaszcza, że Bank Polski będzie musiał stosować ścisłą selekcję przedkładanego mu do dyskonta materiału wekslowego.

Bank Polski musi stać na stanowisku, że może przyjmować do dyskonta materiały wekslowe, pochodzący jedynie z obrotów gospodarczych, a ściślej mówiąc z obrotów towarowych. Pod tym względem materiały wekslowe wskutek krytycznej sytuacji gospodarczej nie tylko nie wykazują poprawy, ale przeciwnie raczej są odzwierciedleniem niepomyślnej koniunktury.

Co się tyczy zaniechania przez Bank Polski tych restrykcji kredytowych, to stopniowe ich

uchyłanie będzie mogło nastąpić po zasileniu Banku Polskiego nowymi zasobami walut i dewiz. W ten sposób dopiero po zrealizowaniu pożyczki zaplanowanej przez rząd krajowy będzie mogło liczyć na pewne ulgi kredytowe oraz na przywrócenie przez Bank Polski 90-dniowego terminu płatności dla weksli.

## Zafarg o płace w przemyśle górnośląskim

(z) Warszawa, 31. 1. (Tel. wł.). Niezależnie od sporu o płace w przemyśle górniczym w zagłębiu śląskim, który ma być obecnie rozstrzygnięty przez ministerstwo pracy i opieki społecznej, nastąpiło dalsze pogłębienie zafargu o płace w przemyśle górnośląskim. Mianowicie związek przemysłowców górniczo-hutniczych wypowiedział organizacjom robotni-

czym umowę zbiorową, obowiązującą od 1 grudnia 1929 r. do 31 stycznia r. b. Wypowiedzenie dotyczy taryfy płac dla hutniczego przemysłu metalowego. W związku z wytworzoną sytuacją odbyły się w Katowicach między organizacjami przemysłowców i robotników rokowania w sprawie zawarcia nowej umowy.

Pracodawcy wysunęli żądanie obniżenia dotychczasowych płac w hutnictwie metalowym o 15 proc. Żądanie to zaskoczyło przedstawicieli organizacji robotniczych, którzy zgłosili wniosek o odroczenie obrad celem uzyskania możliwości porozumienia się ze swymi organizacjami i opracowania kontrproponycji. Wniosek uwzględniono i rokowania chwilowo przerwano.

Należy zaznaczyć, że gdyby nie doszło do porozumienia co do wysokości płac, sprawa przechodzi do okręgowej komisji rozjemczej celem arbitrażowego załatwienia sporu.

## J. E. ks. Biskup dr. Bandurski filistrem korporacji „Cresovia“



Przed kilkoma dniami prezydium akademickiej korporacji „Cresovia“ nadało J. E. ks. Biskupowi dr. Władysławowi Bandurskiemu godność filistra honoris causa. Zdjęcie: — ks. Biskup Bandurski jako filister na komerszu w Wilnie.

## Wyrok na b. posła PPS-CKW.

Lublin, 31. 1. (Pat). W wyniku rozprawy, która ostatnio odbyła się przed sądem apelacyjnym w Lublinie skazany został były poseł PPS-CKW. Feliks Kotarski na 4 tygodnie aresztu za znieważenie policji.

## Ślub b. szefa gabinetu wojsk. Prezydenta Rzplitej i komendanta garnizonu poznański.

(z) Warszawa, 31. 1. (Tel. wł.). Wczoraj w kościele św. Jacka w Poznaniu odbył się ślub gen. brygady Sergjusza Zahorskiego, dowódcy brygady jazdy i komendanta garnizonu w Poznaniu oraz b. szefa gabinetu wojskowego Prezydenta Rzplitej z p. hrabiną Aliną Broel-Plater, właścicielką dóbr w Poznańskim.

## Zjazd dziennikarzy zagr. do Krynicz

(z) Warszawa, 31. 1. (Tel. wł.). Z ramienia wielkich dzienników „Christian Science Monitor“ w Bostonie oraz „Times“ w Londynie przybył do Warszawy red. Maillard Stead, szef działu sportowego.

Stead udaje się na zawody hokejowe w Krynicz.

## Skazanie komunistów

Wrocław, 30. 1. (Pat). W dniu wczorajszym przed sądem okręgowym rozpoczęła się rozprawa przeciwko komunistom oskarżonym o działalność wyrotową. W wyniku rozprawy skazani zostali Szlama Zajdel na 2 lata więzienia, Szmul Szuc na 2 lata i 5 miesięcy ciężkiego więzienia, Estera Berman na 4 miesiące więzienia i Dawid Białe na 2 miesiące więzienia. Sąd wyłączył sprawę oskarżonego Nochima Goldmana, który zbiegł zagranicę.

## Dramatyczny pościg za n.ebezpieczn. anarchista

Buenos-Aires, 31. 1. (Pat). Aresztowany tu został znany włoski sprawca kilkakrotnych zamachów. Aresztowanie nastąpiło po dłuższym dramatycznym pościgu przez ulice miasta, w czasie którego zabił on policjanta i młodą dziewczynę oraz ciężko ranil drugiego policjanta.

## No, a teraz pogadamy...

### Dodejrzany samolot niemiecki wylądował umyślnie na terytorjum polskiem

(w) Poznań, 31. 1. (Tel. wł.). Wczoraj o godz. 12,30 samolot niemiecki (typ awionetki niepasażerskiej, mogący każdej chwili być zamieniony na samolot dla celów wojennych), szybujący z Piły do Wrocławia, opuścił się na terytorjum polskie na półn.-wschód od Wolsztyna, w odległości 12 km. od granicy polsko-niemieckiej.

Powierzchniowe badanie wykazało, że motor jak i stery były w najzupełniej-

szym porządku, tak, iż nie istniała żadna nagła przyczyna, któraby zmusić mogła lotnika do lądowania.

Aparat obłożono aresztem, zaś lotnika, 24-letniego Heinza Grusego, przydzielonego do służby w „Reichswehrze“, zatrzymano w Wolsztynie, aż do zupełnego wyjaśnienia sprawy.

Przy lotniku znaleziono również aparat fotograficzny.

## Straszna katastrofa w kopalni angielskiej

### Wybuch gazów w galerji podmorskiej — 28 górników zabitych

Londyn, 31. 1. (PAT.). W kopalni węgla Whitehawen w Cumberland nastąpił wybuch gazów. Około 50 górników zostało zasypanych w kopalni.

Według ostatnich obliczeń 28 górni-

ków zostało zabitych, 16 zaginęło bez wieści, a 13 w stanie ciężkim przewieziono do szpitala. Pozatem zgórą 20 wydobytych na powierzchnię górników wykazuje objawy zatrucia gazami.

Zwłoki zabitych górników zostały wydobyte.

Wejście do kopalni było widownią tragicznych scen. Ratownicy okazali wielkie bohaterstwo, pracując wśród wydobywającego się trującego gazu. Wielu górników, znajdujących się w pobliżu miejsca eksplozji niezwłocznie rzuciło się na ratunek swoich kolegów i temu tylko należy zawdzięczać ocalenie znacznej ilości górników.

Wybuch nastąpił w galerji podmorskiej, znajdującej się o 2 mile od wejścia do kopalni.

## Prześladowanie Polaków na Litwie

### Władze litewskie redukują nabożeństwa polskie

Wilno, 31. 1. (Pat). Rozporządzeniem władz litewskich z dniem 1 lutego br. nastąpi dalsza redukcja nabożeństw w kościołach dla ludności narodowości polskiej. Nabożeństwa i kazania w języku polskim zostaną zredukowane i będą się mogły odby-

wać w miejscowościach, zamieszkałych przez ludność polską raz na 3 tygodnie. W szeregu miejscowości w których zamieszkuje 80 Polaków nabożeństwa i kazania w języku polskim będą się odbywać dwa razy w miesiącu.

# Ofenzywa w pikielhaubie i ofenzywa w biretach na nasze Pomorze

Bezostannie uderzają o granice zachodnie Polski coraz to nowe fale wściekłych ataków niemieczyny. Jawnie i podstępnie, brutalną siłą i misternie skleconymi dowodzeniami, zapożyczonymi już nawet z dziedziny nauk ścisłych, walczą z zaciętkim uporem Niemcy o ziemię polską, a szczególnie o Pomorze, wyszukując coraz to nowy punkt zaczepny.

O argumentach niemieckich, które poprzec mają tęzę rewizjonistyczną Niemiec a w których dominującym czynnikiem jest brutalna siła, czy drwiąc sobie z całego świata i umów międzynarodowych pyszałkowata, pełna buty teutońskiej szczerść, nie będziemy tutaj mówili. Zbyt jaskrawo rzucają się one w oczy, zbyt głośno oddźwięki znajdują w społeczeństwie polskim, aby specjalnie na nie zwracać uwagę. Wiemy, jak na takie krzyżące, jawne pogroźki miotających się w szale nienawiści Niemców odpowiadać umie społeczeństwo polskie.

Byliśmy niejednokrotnie świadkami takich żywiołowych odruchów całego społeczeństwa, skupiającego się pod jednym wspólnym sztandarem OBRONY GRANIC. Nie będziemy również wspominać o różnych posunięciach taktycznych Niemiec, w tym ostatecznym celu, aby przygotować ponowne zrabowanie ziem polskich. I one odzywają się głośnie cichem w całej prasie polskiej, która notuje każdy podstępny atak niemiecki na całość naszych granic i demaskuje każdą wrogą akcję naszego sąsiada.

Na baczniejszą uwagę zasługuje inna robotka propagandowa Niemiec, która do tego samego zmierzając celu co jawne pogroźki butnych nacjonalistów niemieckich, jednak zupełnie odmiennymi, okólnymi kroczącymi drogami. Mamy na myśli cichą, upórczą propagandę przeciwpolską i „przeciwnikarską“, którą można jednym słowem określić jako propagandę „naukową“. Propaganda ta znajduje wyraz w powodzi artykułów, rozrzuconych w całej prasie niemieckiej, docierających do każdego zakątka w Niemczech i zagranicą, i mających swolna urabiać opinię świata, wpajając w nią swoje przekonania i narzucając jej zdanie, że „korytarz“ jest nonsensem, że Niemcy bez „korytarza“ nie mogą istnieć.

Materiał do tego rodzaju propagandy przygotowuje się w zaciszu niemieckich pracowni naukowych, gdzie liczny sztab uczonych oświetla z coraz to nowego punktu widzenia kwestję „korytarza“, nowymi koncepcjami i nowymi pomysłami wzbogaca propagandę antypolską, poruszając to samo zagadnienie potrzeby rewizji granic z coraz to innego stanowiska, z coraz większą swadą.

Z powodzi licznych tego rodzaju artykułów propagandowych pozwolimy sobie przytoczyć jeden artykuł, będący jaskrawym przykładem, jakie argumenty wytacza niemiecka propaganda w swej zawziętej walce o polskie Pomorze.

W jednym z ostatnich numerów „Deutsche Allgemeine Zeitung“ znajdujemy artykuł pod tytułem „Korytarz pomorski — pragermańskim obszarem osadniczym“.

Autor artykułu jest nim prof. dr. Ehrlich z Elbląga, kierownik tamtejszego muzeum prehistorycznego — usiłuje udowodnić na podstawie badań i wykopalisk prehistorycznych, iż daleko przed okresem średniowiecznym cały „korytarz“ pomorski, cały teren W. M. Gdańska oraz części Prus Wschodnich przez przeszło półtora tysiąca lat były pragermańskim obszarem osadniczym i że imigracja szczepów słowiańskich do Niemiec rozpoczęła się dopiero w 6 i 7 stuleciu po Chrystusie.

Uczony niemiecki dowodzi dalej, że za obszaru ujścia Wisły i Nogaty odnaleziono ślady germańskich osad kolonizacyjnych z okresu mniej więcej 1000 lat przed Chrystusem i że od r. 800 przed Chrystusem całe Pomorze było obszarem kolonizacyjnym wschodnich szczepów germańskich. Ślady tej „wysokiej kultury wschodnio-germańskiej“ zdanem uczonemu zachowały się w licznych grobach prehistorycznych.

Od r. 250 przed Chrystusem — twierdzi dalej uczony — obszar „korytarza“ pomorskiego zostały zajmować nowe szczepy germańskie, które coraz liczniejszą falą zalęgwały ziemię pomorską i tak aż pod koniec 2 stulecia po Chrystusie, kiedy to nastąpił odpływ szczepów germańskich do krajów naddunajskich. I tak zdaniem niemieckiego uczonemu w trzecim stuleciu ciągnęli się nieprzerwanie fale nowych osad germańskich od Gdańska aż po Odesę, tworząc wal obronny

przeciw Słowianom, którzy wówczas jeszcze tkwili w swych odwiecznych siedzibach nad górnym Dnieprem i w bagnach Prypieci.

Z tego jednego przykładu dowolnego możemy już urobić sobie zdanie o niemieckich metodach walki „przeciwnikarskiej“, jak i o wysokiej wadze wszelkich racjonalnych badań naukowych w zastosowaniu do celów politycznych. Od artykułów takich roi się w prasie niemieckiej. Są one dowodem, jaką bronią najrozmaitszego rodzaju i kalibru posługują się Niemcy w walce o Pomorze. Mobilizują one do tej walki nie tylko zbrojne zastępy pod sztandarami różnych „Stahlhelms“. W walce tej wspomaga ich także inny zastęp bojowników, których czoło zdobi nie helm stalowy, lecz biret doktorski.

Na argumenty tego rodzaju odpowiedzieć, odeprzeć je, wykazać ich bezpodstawność może

tylko uczony-specjalista, uzbrojony w argumenty naukowe, wynik długoletnich badań własnych uczonych. Nie wystarczą tutaj bowiem badania innych uczonych. W tym wypadku nawet cel polityczny zgóry narzuca uczonemu kierunek, w którym mają prowadzić badania, aby łatwiej wyniki naukowe dostosować.

Przykładu z tej dziedziny dostarcza nam również wspomniany już artykuł. Prof. Ehrlich wraz z innymi uczonymi niemieckimi twierdzi, iż tak zwana kultura luzycka, która od połowy 2 stulecia przed Chrystusem rozpowszechniona była w marszli brandenburskiej, w Poznańskim i na Śląsku i która promieniowała również na Prusy Zachodnie, poprawda nie jest pochodzenia germańskiego, ale tak że nie pochodzenia słowiańskiego, co znowu twierdzą uczeni polscy.

Jeszcze jeden więc dowód względności badań naukowych, zależnych od poglądów politycznych uczonemu.

To, co Polska może przeciwstawić w tej dziedzinie uporczywym wysiłkom niemieckim, nie pozostaje w żadnym stosunku ani do ważności sprawy, ani do siły napaści przeciwnika.

Wypełnienie tej luki, zbijanie argumentów propagandy przeciwnikarskiej, jednym słowem — naukową obroną Pomorza przed zakusami rewizjonistycznymi Niemiec postawił sobie za główny cel i zadanie Instytut Bałtycki w Toruniu, pracujący w niezmiernie trudnych warunkach od r. 1925. O doniosłym znaczeniu tej placówki polskiej, której podstawowym zadaniem jest praca naukowa w dziedzinie badań stosunków gospodarczych, narodowościowych i innych na Pomorzu pod kątem widzenia interesów polskich, o jej planach i zamiarach na przyszłość, mówić będziemy często i szczegółowo. Dzisiaj zaś pragniemy przede wszystkim przypomnieć jej istnienie i wskazać na ważną rolę, jaką spełnia w życiu wolnej Polski wobec wzrastającej z dnia na dzień niemieckiej propagandy przeciwnikarskiej. (wtk.)

## Od Genewy do podziemnego telefonu w Belwederze

Ci, którzy bronią honoru Polski

„Partje te (tworzące centrolew) dążyły do wywołania jakiejś akcji interwencyjnej czynników obcych...“

Trudno wyobrazić sobie gorsze i bardziej zdeprawowane intencje szkodzenia własnemu państwu w dziedzinie polityki zagranicznej.“

(Z przemówienia p. premiera Sławka dn. 27 stycznia br.)

Dzisiejsze ugrupowania opozycyjne w walce z rządem uciekają się do rozmaitych środków i w nich nie przebiegają zupełnie. Gdy spotka je ciężki i sprawiedliwy zarzut, że szkodę wyrządzają sprawie Polski

zagranicą — podnoszą gwałt i wołają, że one właśnie strzegą i bronią honoru Polski.

Tymczasem rzeczywistość wygląda zupełnie inaczej. Potwierdza właśnie, że nie przebiegająca w środkach opozycja kłody rzuca rządowi własnemu pod nogi nie tylko w kraju, lecz poza jego granicami. Oto obrazek z ostatnich dni, oto fakt, o którym cała opinia powinna wiedzieć.

Niemcy podnoszą alarm na cały świat o prześladowaniu mniejszości niemieckiej w Polsce, a pod osłoną tego alarmu przygotowują się do ataku na całość granic Polski. Minister Zaleski jedzie do Genewy o-

deprzeć atak niemiecki. Cała Europa z niepokojem oczekuje wyniku batalji genewskiej. A w Genewie min. Zaleskiego spotyka na wstępie taka miła niespodzianka: kolportuje się tam broszurkę w językach francuskim, niemieckim i angielskim, zawierającą interpelację posła Czapińskiego w sprawie Brzeźcia poprzedzoną słowem wstępem Vandervelde'a, z inwektywami na Polskę. Taką pomoc otrzymał minister Zaleski od opozycji w odparowaniu napaści niemieckiej.

Należy dodać jeszcze, że organ naszych socjalistów „Robotnik“, który ma w szeregu swych pracowników redakcyjnych i posła Czapińskiego, już w pierwszych dniach stycznia zamieścił niesłychany artykuł z punktu widzenia naszych interesów państwowych, poświęcony obradom genewskim, gdzie m. in. czytaliśmy, że „dyskusja genewska wyrzuci Polsce nie tylko moralne, lecz i polityczne szkody“. Chyba wymowne i aż przejrzyste stają się dziś te zdania. Wątpić należy, czy przywódca socjalistów belgijskich i wybitny działacz między narodówki socjalista Vandervelde zamieścił słowo wstępne do powyższej broszurki bez porozumienia się z posłem Czapińskim.

Sięgnijmy przy tej sposobności do przeszłości. Podobną również znajdziemy do niej historię wielce wymowną i pouczającą o metodach działania naszej opozycji. Jesteśmy w posiadaniu materiału otrzymanego od jednego ze znanych niegdyś działaczy Demokracji Narodowej. Opowiada ten działacz jak to swego czasu powstała w bardzo osobliwym towarzystwie endeckim historia o komunikowaniu się Marszałka Piłsudskiego w okresie wojny bolszewickiej... z bolszewikami.

Na tyłach Belwederu, w ogrodzie — mówił hr. Ł. — widziano dwa kozackie konie osiodlane. Widocznie kozacy w nocy przekradli się przez front do Warszawy z jakimiś papierami i czekali na odpowiedź, by znowu w nocy wyruszyć. — Niech pan zakomunikuje o tem najwyższemu władzom organizacyjnym, proszę powołać się na mnie, oczywiście w najgłębszej tylko tajemnicy.

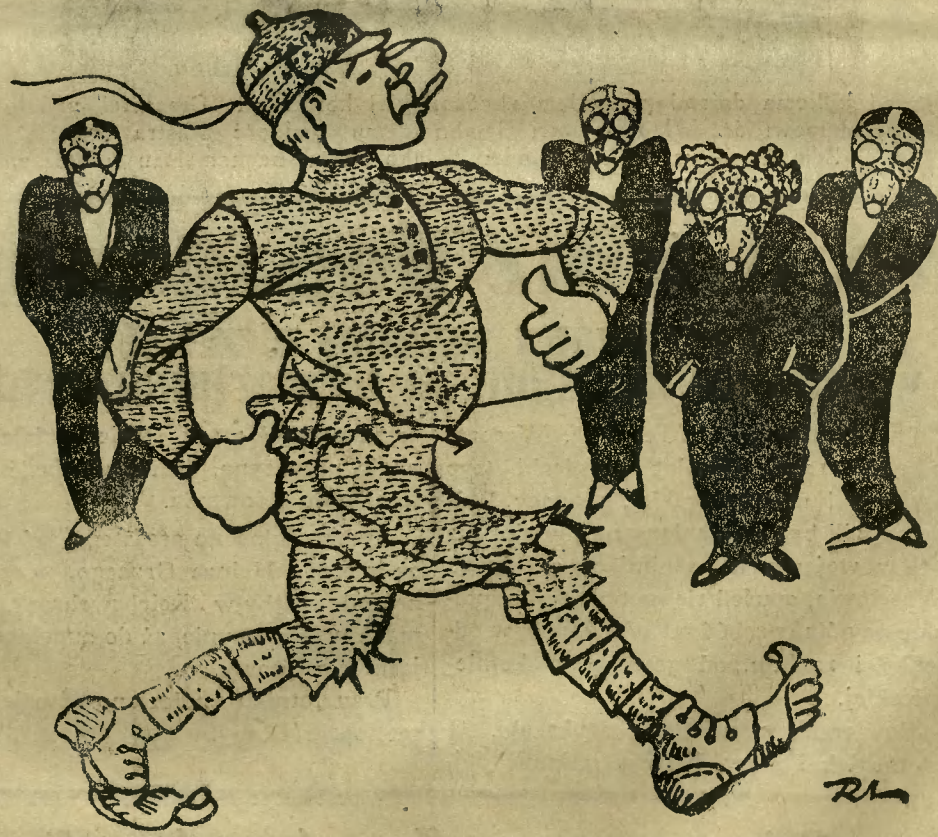
Oczywiście, że informator hr. Ł. nie o mieszkaniu zapewnić, że widział na własne oczy konie kozackie w ogrodzie belweder- skim. Nawiasem mówiąc hr. Ł. w pewnych kołach uważany był za zaufanego człowieka R. Dmowskiego.

Stąd i na tem tle ukuto ohydą plotkę, o której również wspominał w swem przemówieniu p. premier Sławek, że „byli tacy którzy wierzyli w istnienie telefonu podziemnego między Belwederem a naczelnem dowództwem wojsk bolszewickich.“

Oto przepiękny dorobek odpowiedzialności naszej opozycji. Przypomnijmy sobie, że i na Pomorzu pewne czynniki partyjne rozsiewały ohydne pogłoski o tem, że Marszałek Piłsudski Pomorze chce oddać Niemcom.

A u nas opozycja sama wie, jak służy własnej ojczyźnie i jak wzmacnia spoiwość wewnętrzną w oczach rodaków i w oczach zagranicy...

Z ręki karykaturzysty



Na wypadek wstąpienia Bolszewji do Ligi Narodów dyplomacja europejska będzie musiała zaopatrzyć się w maski przeciwgazowe.

## Świątynia Opatrzności Bożej

Prace przygotowawcze do budowy rozpoczną się w czerwcu

Konkurs na projekt ślubowanej przez Sejm Czteroletni świątyni pod wezwaniem Opatrzności Bożej przeprowadzony w ubiegłym roku nie dał — jak wiadomo — zadawalających wyników.

Wobec tego zdecydowały czynniki powołane w myśl ustawy z dnia 17-go marca 1921 r. do zrealizowania tego ślubu narodowego, t. j. Komisja sejmowa, ministerstwo robót publicznych, oraz ministerstwo wyznań religijnych i oświecenia publicznego ogłosić konkurs ponownie, tym razem — zamknięty.

Stosownie do tej decyzji zwołał minister robót publicznych, inż. Norwid-Nungebauer na dzień 27 b. m. konferencję delegatów obu wspomnianych ministerstw, oraz delegatów związku stowarzyszeń architektów polskich.

Na konferencji wprowadzono zasadniczo sta-

nowiska zainteresowanych ministerstw i przedstawicieli świata architektonicznego co do rodzaju konkursu, składu sądu konkursowego, jako też uczestników i terminów ogłoszenia konkursu, wypracowania projektów, oraz wykończenia prac sądu konkursowego.

Konferencja wyłoniła podkomisję programową, która na następnem posiedzeniu w 3-im lutego przedstawi program szczegółowy i warunki konkursu.

W myśl zamierzeń obu ministerstw należy oczekiwać wyniku konkursu w czerwcu r. b., poczem będzie można przystąpić do dalszych prac przygotowawczych-technicznych do budowy świątyni.

Ostateczne wyniki narad będą przedłożone specjalnej komisji sejmowej.

# Kanclerz Stahlhelmu pod patronatem Prezydenta Rzeszy Hindenburga Na prowokację Stahlhelmu znajdziemy odpowiedź.

(Od własnego korespondenta.)

## Królewiec.

Nacjonalisci pruscy niczego nie chcą naucać się z przeszłości, przeciwnie, w dzisiejszych czasach niemieckiej pseudo-republiki gloryfikują niechlubną przeszłość swoją, wzdychając do niej i tęskniąc za dawnymi czasami, gdy Polaków wypędzano z ziemi własnej, gdy powstał sławny w martyrologji polskiej „wóz Drzymały”... Nacjonalisci dzisiejsi w niczem nie różnią się od dawniejszych. Wszystkie organizacje nacjonalistyczne w Niemczech nadal uprawiają ordynarną hecę antypolską; na czele organizacji kroczy osławiony „Stahlhelm” którego prezesem honorowym jest obecny prezydent Rzeszy Niemieckiej marszałek v. Hindenburg.

Posłuchajmy, jakie przed sobą ma cele najbliższe „Stahlhelmu”. O celach tych dowiadujemy się bowiem z ust najbardziej do tego powołanych, a mianowicie: „Kanclerz Stahlhelmu” major S. Wagner wydał w tych dniach książkę na ciekawy temat: „Die polnische Gefahr” (Niebezpieczeństwo polskie). Sposób, w jaki „kanclerz” Stahlhelmu ujmuje zagadnienie polskie dowodzi, że nacjonalisci niemieccy z całą świadomością chcą wywołać nad Polską i Niemcami łuny pożarów wojennych...

Małż zaufania Hindenburga i „kanclerz Stahlhelmu” cynicznie przyznaje, że ROZBÍÓR POLSKI BYŁ KONIECZNOŚCIĄ ŻYCIOWĄ DLA PRUS. Wielką akcją kolonizacyjną, zwartością terenu państwowego i jego zaokrąglenie osiągnięto właśnie dzięki rozbiorem Polski. Tak oto przywódca „Stahlhelmu” ocenia niesłychaną i straszliwą krzywdę, i zbrodnię, popełnioną wówczas na narodzie polskim.

O powstaniu, czyli wskrzeszeniu Polski autor ma tyle do powiedzenia, że Polska powstała z „krzywdy” Niemiec... Że Polacy nie posiadają poczucia państwowego (!), że natomiast panuje w Polsce „polska religja” — katolicyzm, wyznanie, szkodliwe rzekomo dla polskości (!!), oraz, że istnieje wielki obszar polski, z którym Polacy nie wiedzą co zrobić...

W walce Niemiec z Polską objęte być muszą — zdaniem majora Wagnera — WSZYSTKIE ZIEMIE „WSCHODNIE”, KTÓRE POTRZEBNE SĄ NIEMCOM. A więc nietylko Pomorze, nietylko Poznańskie, ale i Gdańsk, a więc cała dolna część Wisły. Jak ta walka ma być prowadzona? Otóż, pisze p. major-kanclerz — jest wiadomem, że Polacy dobrowolnie nie oddadzą Niemcom ani piędzi ziemi. Muszą więc Niemcy patrzeć na kwestję rewindykacji ziem „wschodnich” nietylko z punktu widzenia politycznego, ale przede wszystkim strategiczno-wojskowego (tu ich boli!). I tu „kanclerz” Wagner wylicza, o ile to rzekomo więcej wojska posiada na Pomorzu Polska, aniżeli Niemcy w Prusach Wschodnich. „Zapomina” tylko poczciwy major, że sama ilość Reichswehry, czyli oficjalnego wojska nie stanowi o fakcie i o ilości stacjonowanego po stronie niemieckiej wojska. Boć wiemy, że poza tem oficjalnym wojskiem, Niemcy mają

właśnie różne „Stahlhelmy”, „Wehrwolfy”, różnych szturmowców, Heimattreuerów i t. p. Ten fakt jest chyba miarodajny!

Wojownicy p. major daje radę Niemcom. „Przez z pacyfizmem!” „Przez z ugodą w stosunku do Polski!” „Musimy rozpocząć energiczną ofensywę rewizjonistyczną na wzór Fryderyka Wielkiego”. „Musimy zaszczać Polskę wspólnie z jej wrogami: Litwinami, Białorusinami i Ukrainianami!” „Musimy kleszczami otoczyć Polskę i w tym celu zdobyć DLA NIEMIEC DOLNĄ CZĘŚĆ WISŁY!” — takie to hasła rzuca wódz „Stahlhelmu” narodowi niemieckiemu. A dalej: Niemcy nie po-

winny obawiać się Francji. Jedyńm wrogiem ich to młody, dzielny, energiczny naród polski. Niechaj Niemcy zapamiętają — woła wojowniczo stahlhelmowiec Wagner — ŻE NAD WISŁĄ MOGĄ PANOWAĆ JEDYNI — PRUSY!

Chyba dość! Przekonałszy się dosadnie o prawdziwych celach i dążeniach dywersantkiej organizacji stahlhelmowskiej, organizacji, której patronuje sam prezydent Rzeszy Hindenburg.

Naród polski odpowie jasno i niedwuznacznie, odpowie, że Wisłą i ziemią polską władać może JEDYNI — NARÓD POLSKI! A. K.

## Nocna praca kobiet

Rada międzynarodowego Urzędu Pracy w Genewie przyjęła wnioski rządów brytyjskiego i belgijskiego w sprawie rewizji Waszyngtońskiej umowy o pracy kobiet w czasie nocnym.

Wniosek belgijski domaga się skasowania pracy nocnej w godzinach od 23 do 6 rano. Międzynarodowa konferencja pracy będzie rozpatrywać w najbliższym czasie tę sprawę.

## Obieg pieniężny w kraju

Całkowity obieg pieniężny wyniósł w początkach stycznia r. b. 1.569,2 milj. zł, wobec 1.570 milionów zł. na 1 grudnia r. ub.

Z wymienionej kwoty przypadło na bilety Banku Polskiego 1.323,2 milj. złotych, na bilety Skarbu Państwa 2,6 milj. zł., zaś na srebro i bilon 238,4 milj. zł.

# W dniu imienin p. Prezydenta Rzplitej prof. Ignacego Mościckiego

W dniu 1 lutego p. Prezydent Rzeczypospolitej, prof. Ignacy Mościcki, ochodzi imieniny.

W dniu tym ze wszystkich stron kraju

nika Państwa, pełnego twórczej i niestrudzonej pracy.

Prezydent Rzeczypospolitej prof. Ignacy Mościcki jest człowiekiem nauki, któ-

rego wcześniej wkrocza na drogę, którą mu wskazał ojciec — naczelnik powstania styczniowego. Wśród pracy naukowej na Politechnice ryskiej bierze żywy udział w ruchu akademickim i społecznym, którego ideą przewodnią jest odzyskanie niepodległości.

Po ukończeniu wydziału chemicznego Politechniki ryskiej zawiera w Warszawie bliższą znajomość z Józefem Piłsudskim, z którym odtąd wspólnie już walczy o wolną, niepodległą Polskę. W roku 1892 rząd rosyjski skazuje go za to na wygnanie. Wyjeżdża więc do Londynu, gdzie spędza pięć znojących lat.

W r. 1897 widzimy p. Prezydenta we Fryburgu (w Szwajcarii), gdzie od r. 1901 do 1912 kieruje pracami naukowymi w specjalnie utworzonym laboratorium uniwersyteckim. Na stanowisku tem wzbogaca naukę szeregiem wynalazków, z których najważniejszym jest udoskonalenie metody otrzymywania kwasu azotowego z powietrza i wody przy użyciu energii elektrycznej.

Wynalazek ten zapoczątkował cały szereg innych wynalazków i udoskonaleń różnych aparatów z tej dziedziny. W związku z temi pracami skonstruował prof. Mościcki pierwsze i do tej pory najlepsze kondensatory, stosowane do wysokiego napięcia, dla wyrobu których zbudowano we Fryburgu specjalną fabrykę. W dziedzinie elektrotechnicznej prof. Mościcki również dokonuje szereg ważnych wynalazków. Największy sukces jednak odniosła twórcza praca prof. Mościckiego w dziedzinie metod uzyskiwania kwasu azotowego jaknajbardziej stężonego.

Po objęciu katedry elektrochemji i chemji fizycznej na Politechnice lwowskiej w r. 1912 przystępuje prof. Mościcki do twórczej pracy na gruncie ojcystym. W r. 1917 rozpoczęła budowę fabryki „Azot” w Jaworznie, uruchomionej wskutek wojny dopiero w r. 1921. Najwybitniejszym zaś dziełem jego już w Niepodległej Polsce jest przejęcie fabryki związków azotowych w Chorzowie.

Pracy naukowej nie przerywa prof. Mościcki nawet po objęciu urzędu Prezyd. Rzplitej w dniu 1 czerwca 1926 r. W r. 1927 został otwarty dzięki inicjatywie p. Prezydenta Chemiczny Instytut Badawczy w Warszawie, a w styczniu 1930 roku nastąpiło otwarcie wielkiej fabryki nawozów sztucznych w osadzie Mościcach, nazwanej tak ku upamiętnieniu jej twórcy.

W dniu dzisiejszym niech i nam wraz z całą Polską wolno będzie złożyć P. Prezydentowi serdeczne życzenia, aby państwo pod Jego kierownictwem szło drogą postępu i rozwoju ku coraz jaśniejszej przyszłości.

lejszości rzeczy. Możliwość te stawiamy na samym końcu jako ostateczną konieczność. Pod względem podatków u nas jest lepiej, niż zagranicą. Udział państwa w przedsiębiorstwach prywatnych i bankach nie wyłącza Banku Polskiego, wynosi 485 milj., czyli 2,96% ogólnego majątku państwowego.

## Wyborcze walki nad Nilem pod adresem odpisania traktatu z Anglii

Po siedmiu miesiącach rządzenia Sidky Pasza w wywiadzie udzielonym angielskiemu dziennikarzowi przedstawił swój program: przeprowadzenie wyborów, wedle nowego prawa wyborczego, a dalej po uzyskaniu większości, rozpoczęcie nowych rokowań i doprowadzenie do skutku ostatecznego podpisania angielsko-egipskiego traktatu.

Mało jednak ludzi wierzy dziś w Egipcie w wykonanie planów Sidky Paszy. Opozycja jest bowiem bardzo silna.

Już sama akcja przedwyborcza natraja na nieprzewidywane trudności. Burmistrz i szefowie podają się masowo do dy misji, a każdorazowa dymisja przyjmowana jest przez ludność z entuzjazmem. Podczas podróży króla Suada po Egipcie całe tłumy zwracały się do niego z masowymi petycjami.

W Aleksandrii np. 12.000 ludzi, wśród nich tysiące lekarzy, adwokatów, kupców wniosło prośbę o przywrócenie dawnego porządku rzeczy. Nahas Pasza i inni przywódcy partji Wafd są wszędzie przyjmowani z uniesieniem, natomiast założona pod auspicjami Sidky Paszy partja ludowa nie powiększa liczby swych członków.

popłyną serdeczne życzenia do Dostojnego Solenizanta.

W tym uroczystym dniu p. Prezydenta przypomnimy czytelnikom naszym kilka szczegółów z życia, Najwyższego Dostoj-

ry jednakże obok pracy naukowej zawsze znalazł dość czasu na działalność narodową i społeczną.

Syn powstańca z r. 1863, urodzony 1-go grudnia 1867 r. w Mieszanowie, ziemi

## Budżet po obradach komisyjnych Dochody zmniejszono o 33 milj. — wydatki o 29 milionów

Sejmowa komisja przystąpiła do trzeciego czytania preliminarza budżetowego Ministerstwa Skarbu.

Sprawozdawca generalny budżetu poseł Miedziński oświadczył, że w głównych cyfrach wyniki prac komisji budżetowej do preliminarza rządowego przedstawiają się jak następuje: dochody zmniejszono o 33.200.000 zł., wydatki zmniejszyły się o 29.200.000 zł. Wynik ostateczny jest następujący: dochody 2.857.312.474 zł., wydatki 2.856.985.154 zł., nadwyżka 327.320 zł. Referent podkreśla, że prace komisji budżetowej opierały się na przewidywaniu, że nie możemy się spodziewać nadzwyczajnych rzeczy w dziedzinie naszych możliwości politycznych w najbliższym okresie. Jeśli bę-

da jakieś zmiany, to raczej wpływy z dochodów mogą być mniejsze. Niewątpliwie rząd w wyniku tego będzie pilnie zwracał uwagę na konjunkturę. Referent w dalszym wywodzie obrazuje międzynarodową konjunkturę gospodarczą. Chcąc się ustosunkować do międzynarodowego kryzysu, należy zdać sobie sprawę, jakie jest nasze miejsce w sytuacji ogólnej. Referent zauważa, że Polska przechodzi okres stosunkowo łagodniejszy, niż inne kraje europejskie. Natomiast tempo zniżonej tendencji konjunkturalnej gwałtownie postępuje w Anglii, Niemczech i Stanach Zjednoczonych. Co się tyczy redukcji plac, to referent zaznacza, że jeżeli się temu sprzeciwimy, to dlatego, że bierzemy pod uwagę pewne ko-













## Brawo piekarze

Onewdaj Cechu Piekarzy m. Bydgoszczy odbył specjalne posiedzenie, by rozpatrzyć na niem apel wiceprezydenta miasta p. dr. Chmielarskiego, wystosowany do wszystkich miejscowych organizacji i stowarzyszeń w sprawie skoordynowanej pomocy na rzecz bezrobotnych. Po dłuższej dyskusji uchwalono opodatkować się przez podwyższenie ceny drożdży o 5 gr. Uzyskana w ten sposób suma około 400 zł. miesięcznie wpłacana będzie na rzecz bezrobotnych do Komunalnej Kasy Oszczędności. Ponadto uchwalono przeznaczyć całkowity zysk zabawy karnawałowej Cechu Piekarzy, która odbyć się ma w dniu 1 lutego w sali Strzelniczej również na rzecz pozabawionych pracy, z tem jednak zastrzeżeniem, iż zasiłki te nie zostaną wręczone bezrobotnym jeno obrócone na uruchomienie prac doraźnych, do których zaprzęgnięci byłiby li tylko bezrobotni (co zresztą leży w intencji organizatora akcji pomocy p. dr. Chmielarskiego). Obywatelski ten czynunek Cechu Piekarzy godny jest jaknajwyższego podkreślenia. Oby rychło znalazł licznych naśladowców.

## Na białym czworoboku

### Kryształ — Wiatr od morza

Potęzna powieść Stefana Żeromskiego „Wiatr od morza” z natury rzeczy spłacić musiła w „adaptacji” filmowej nieposłedni hałas ze swej głębi i piękna. Myśli na konto emocjonalnych wymogów ekranu, kurcząc się do ram scenarzysty, obejmującego szereg momentów akcji czysto zewnętrznej. Zaginęło bezpowrotnie tło psychologiczne, warunkujące narastanie akcji wewnętrznej, posunięć bohaterów powieści, szczerze wstrząsające intuicyjną bystrością obserwacji przenikanie w głąbić umęczonych serc ludzkich, które pod mistrzowskim piórem jednego z najgenialniejszych pisarzy polskich nabierało barw rewelacji psychicznych. Nec Hercules contra filium! — i sam Wacław Sieroszewski prześlazonywując arcydzieło Żeromskiego na język filmowy nie zdołał uratować je przed dewastacją faktury.

Niemniej jednak napięcie dynamiczne wydatne ujętych w powieści przez Żeromskiego jest tak silne, iż nawet w przeróbce filmowej pozostać może niezatarte wrażenie wyczynu wartościowego, dalekiego od cienia szablonu. Ze tak też było — poczytywać sobie może wytwórnia warszawska Vox-film za wielki sukces artystyczny. Sieroszewski, reżyser Kazimierz Kryński, Anatol Stern, kierowniczka artystyczna Maria Jehanne Wielopolska zbyt dużą dają gwarancję pietyzmu dla geniusza Żeromskiego, że bardzo są wrażliwi na piękno, by mogli zeń cośkolwiek uronić. Każda scena zadziwia przemyśleniem, jest niejako wypadkową wszelkich najmniejszych możliwości ekspresyjnych, którym realizatorzy „Wiatru od morza” dysponować mogli. To też zdjęcia zachwycają kolorytmem plenerowym, smakiem w doborze tła, niezdarowym sztafżażem. Fragmenty morza, złoza zbóż, wnętrza — to cacka artysty. Jedynolitość nastroju całosci byłaby pełniejsza, gdyby nie nieliczne zresztą dygresje epizodyczne, które charakterem swym macą linię crescendo dynamicznego. Są niemi w pierwszym rzędzie piosenki Dymyśzy, kawalarka skądinąd przemilęgo, w „Wietrze od morza” rażą. Technika zdjęć na poziomie europejskim.

Role główne i mniejsze powierzono asom ekranu polskiego, którychby się i Paramount czy inny Meyer Goldwyn nie powstydzili. Przewyślną sylwetkę Teresy stworzyła p. Maria Małicka, ujarzmiająca zarówno wytwornością postaci, spokojem i celowością gry, jak nad wyraz szcześnie fotograficznnością. Sekunduje jej dzielnie p. Adam Brodzisz. Świetnym, porównującym grą jest p. Bodo. Junosza Stępowski przekonany rasą swego kunsztu aktorskiego w niemieckiej mierze i na ekranie.

Dyrekcji Kryształu należą się szczerze słowa uznania za propagowanie polskiego filmu, który w dziejach rozwoju naszego kunsztu kinowego stanowi duży etap postępu. (g)

## Pomorski targ na konie

W pierwszych dniach lipca b. r. odbędzie się — jak w roku ubiegłym — w Grudziądzu III Pomorski Targ Koni połączony z wystawą koni remontowych, koni hodowlanych, ogierów i klaczy oraz z targiem na konie remontowe. Aby dać hodowcom pomorskim możliwość odpowiedniego przygotowania materiału wystawowego, jak również przeznaczoną na sprzedaż, Pomorska Izba Rolnicza już teraz ogłasza niniejszy komunikat, nadmienając, że na premie przewidziane są znaczne sumy pieniężne, odznaczające honorowe i nagrody wartościowe. Data i program targu zostaną opublikowane w odpowiednim czasie.

## Z pracy Koła Bydgoskiego Z. O. K. Z.

Ub. środy w sali posiedzeń Rady Miejskiej odbyło się roczne walne zebranie Zw. Obrony Kresów Zachodnich Koła Bydgoszcz przy udziale mimo rozesłania licznych zaproszeń małej stosunkowo ilości osób, co świadczyłoby niestety o nader słabym zainteresowaniu u szerszych warstw społeczeństwa sprawami nader doniosłymi, a dotyczącymi gruntowania polskości na zachodnich rubieżach Rzplitej.

Zebranie zagał dotychczasowy prezes Z. O. K. Z. dyr. Woda, witając przedstawiciela p. gen. Thomme'go i wojskowskości w osobie mjr. Zglenickiego, przybyłych gości oraz przedstawicieli prasy (z „sympatyzmem” pominięciem przedstawiciela „Dnia Bydgoskiego” mimo, iż zapisany był na liście obecnych i znajdował się na linii wzroku zagajającego p. prezesa). Protokół z ostatniego walnego zebrania odczytał sekretarz p. Włodarkiewicz, poczem krótkie sprawozdanie zarządu z działalności rocznej koła bydgoskiego Z. O. K. Z. złożył p. prezes Woda. Jak z sprawozdania tego wynika Koło bydgoskie licząc 164 członków (jak na Bydgoszcz liczbą fatalnie „ehuda” — akcję Z. O. K. Z. poprzec powinny jaknajszersze sfery miejscowego społeczeństwa) rozwinęło w roku zeszłym nader ożywioną działalność, organizując pamiętną manifestację protestacyjną przeciwko agresywnemu przemówieniu niemieckiego ministra Treviranusa, następnie w dniach od 1—8 grudnia 1930 r. tydzień propagandowy w związku z „Miesiącem Pomorza”. Za największą chlubę poczytywać sobie może Koło bydgoskie Z. O. K. Z. zrealizowanie kolonji wakacyjnych dla dzieci polskich z Niemiec. Dzięki tej zbożnej inicjatywie dzieci rodaków naszych z kordonu, narodzone na obczyźnie i wychowane wśród obcego otoczenia mogły 4 miesiące spędzić w ojczyźnie, którą znały li tylko z opowiadań rodziców. Urządzenie ko-

lonji wakacyjnych połączono za sobą dość duże koszty, które częściowo pokryto z ofiarności publicznej i składek, częściowo zaś wyrównała centrala Z. O. K. Z. w Poznaniu. Na czele komitetu kolonji wakacyjnych stał p. inspektor Klimesz, któremu p. prezes Woda w imieniu zarządu złożył uznanie oraz serdeczne podziękowanie za tak owocną i pełną zaparcia się własnej osoby pracę.

Po sprawozdaniu zarządu rozwinęła się obszerna dyskusja. Deleat głównego zarządu Z. O. K. Z. w Poznaniu wyraził w imieniu centrali podziękowanie ustępującemu zarządowi, a specjalnie p. inspektorowi Klimeszowi za zna komite wywiązanie się ze swych zadań na odpowiedzialnym stanowisku przewodniczącego komitetu kolonji wakacyjnych dla dzieci polskich z Niemiec, poczem na wniosek komisji rewizyjnej udzielono jednogłośnie ustępującemu zarządowi votum zaufania. Wybrano nowy zarząd, do którego weszli pp.: inspektor Klimesz jako prezes, Woda, dr. Szymanowski, dr. Typrowicz, dr. Kantak, redaktor Fiedler i p. Włodarkiewicz — jako członkowie zarządu. Do komisji rewizyjnej weszli pp.: dyr. Gulec, dyr. Pampuch i dyr. Drewek. Delegatem do zarządu głównego i dyrekcji Z. O. K. Z. w Poznaniu wybrany został p. inspektor Klimesz.

Pod koniec na prospożycję delegata Centrali Z. O. K. Z. uchwalono deklarację zarządu głów-

wego. Zaznaczamy wreszcie nawisem, iż mimo nieotzymania zaproszenia na zebranie Z. O. K. Z. podajemy szczególowo o niem sprawozdanie, kierując się dobrem sprawy a nie animozjami wewnętrzno-politycznymi. Tuszymy, że nowy zarząd z p. inspektorem Klimeszem na czele zbeczy z poprzędniei drogi „ultrapolitycznej”.

## O rozbudowę urządzeń pasażerskich w porcie gdynskim

### Konferencja informacyjna w Urzędzie Morskim

W ub. piątek odbyła się w Urzędzie Morskim w Gdyni konferencja informacyjna, poświęcona aktualnej sprawie rozbudowy urządzeń pasażerskich w porcie. Celem konferencji nie było powzięcie jakichś wiążących uchwał w tej materji, lecz jedynie wysłuchanie opinji zainteresowanych czynników kolejowych, celnych, żeglugowych i t. d.

Dyskusja wykazała zgodność zapatrywań co do konieczności rozszerzenia obecnie istniejących urządzeń pasażerskich w tym kierunku

mianowicie, aby poza zasadniczym miejscem przeladunku na molu pasażerskim stworzyć jeszcze dodatkowe urządzenia pasażerskie w miejscu przybijania statków polsko-bryt. Towarzystwa, a to celem uniknięcia przeholowania i związanych z tem trudności technicznych.

Wyrażone opinie ujęto w formie protokołu, który będzie służył za podstawę do dalszych badań w tym kierunku.

## Zbiórka „Miesiąca Pomorza”

Jak nas informuje Komitet wykonawczy „Miesiąca Pomorza”, zbiórka prowadzona przez miejscowe, powiatowe i wojewódzkie komitety „Miesiąca Pomorza” przyniosła dotąd przeszło 150.000 zł.

Z nielicznych Komitetów, które dokonały już rozliczeń z Komitetem Wykonawczym, zbiórka w Inowrocławiu dała 2.930 zł. 7 gr., w Bydgoszczy 3.240 zł. 66 gr., w Brzeszczu (woj. Krak.) 2.015 zł. 50 gr., w Gnieźnie blisko 3.000 zł. i t. d.

Komitety Wykonawcze zwraca się z gorą-

cym apelem do Miejscowych, Powiatowych i Wojewódzkich Komitetów „Miesiąca Pomorza” o przekazywanie wyników finansowych zbiórek na konto Komitetu Wykonawczego „Miesiąca Pomorza” w P. K. O. nr 213.298.

## Budujemy Flotę Narodową

Już zasypiałem. Na dworze szalała właśnie wichura śnieżna. Zawinąłem się szczelnie w kołdrę i westchnąłem z rozkoszy w pełnym poczuciu bezpieczeństwa. Niema bowiem nic słodszeo, aniżeli zatopienie się w betach, podczas wichury szalejącej na ulicach.

Przewracałem się właśnie na drugi bok, kiedy nagle przez syk wiatru doszedł do moich uszu przeraźliwy gwizd. Gwizd ten powtórzył się trzykrotnie w krótkich odstępach czasu. Niemiałem już żadnych wątpliwości, że gwizdze moji przyjaciel Wacek. Kocham go... ale wędnie. Teraz chciało mi się spać. Toteż niechętnie zwlokłem się z łózka i zrzuciłem mu klucz od bramy.

Wacek wpadł do mieszkania, parszkając i otrzepując się, jak wyjęty z wody — pudel. Zapomniał klucza od bramy domu i nie mogąc się doczekać przypadkowego spóźnionego lokatora, któryby mu dopomógł swoim kluczem, postanowił nabrać mnie na jeden... noc leg.

Jest moim przyjacielem, prawda. Lecz ja posiadam tylko jedno łózko, a na domiar nieszczęścia, zapasowa bielizna została oddana do prania

## Migawki Ojcom miasta pod uwagę

Depeszę dołożono mi punktualnie o godz. 11-cj przedpołudniem. Nie specjalnie ważnego. Teściowa donosi, że czuje się... dobrze. Z ciekawością spojrzalem na adnotację urzędową.

Czytam wiece:  
„Cannes 12. 1. godz. 17. min. 45”.  
W Bydgoszczy przyjęto depeszę tegoż dnia o godz. 21-szej min. 33. Czyli depesza nadana we Francji o godzinie 5-tej min. 45 popołudniu była tegoż samego dnia w Bydgoszczy, po upływie zaledwie 3 godzin 48 minut. Na doręczenie jej z Urzędu Pocztowego Bydgoszcz — do rąk adresata, zamieszkałego również w Bydgoszczy, zużyto około 14 godzin!

Pytanie kto zawinił?  
Urząd Pocztowy jest w porządku. Natychmiast po otrzymaniu depeszy wysłano listonosza pod wskazany adres. Ten jednak nie mógł depeszy doręczyć, ponieważ brama domu była już zamknięta. Nie było sposobu skomunikowania się z mieszkańcami domu. Dzwonka brak! odźwierzego niesmal

## Koronowo

W niedzielę 25 bm. odbyło się nadzwyczajne zebranie L. O. P. P. na sali p. Frackowskiego, połączone z referatem o celach i zadaniach Ligi, w szczególności zaś poruszono sprawę obrony przeciwgazowej i przeciwlotniczej, wyświetlono przezroczną oraz za pisano szereg nowych członków.

Ze zrozumienie celów L. O. P. P. ogarna coraz większe masy społeczeństwa cywilnego w powiecie bydgoskim dowodzi fakt, że na zebraniu przybyło z góra 200 osób wypełniając salę po brzegi. Członków nowych zapisano 60 osób.

Niedziela ubiegła wykazała głęboką łączność między społeczeństwem a L. O. P. P., wykazała, że praca wro. a celem jest obrona życia i mienia! Obrona granic przed straszną bronią chemiczną — gazami trującymi.

Kto jeszcze z Koronowa nie przystąpił do tej pracy, niech wstydem choćby poruszony, że inni uń pracują przystąpi do współdziała. Nieświadomych o ważności przygotowań do obrony przeciwgazowej nauczamy. Rozstańmy się z lenistwem!

Nowych członków zapisuje p. aptekarz Nowacki i p. Witecki nac. straży poź.

## Warlubie

Koło Nauczycieli Warlubie Komórskurządza w niedzielę, dnia 1-go lutego o t. w sali p. Popławskiego swój doroczny bal. Koncertować będzie dobotowa orkiestra z Bydgoszczy. Obfity bufet na miejscu. Strój wieczorowy. Rozpoczęcie nastąpi o godzinie 19-tej. Wstęp tylko za zaproszeniem, które służy jako legitymacja.

Z życia Straży Pożarnej. W niedzielę, dn. 1 lutego b. r. urzęda Ochotnicza Straż Pożarna w Wielkim Komórsku w sali p. Pułkowskiego przedstawienie amatorskie w 6 odsłonach p. t. „Genowefa”. Po przedstawieniu taniec.

## Chełmno

Zebranie Zw. Pracowników Elektrotechnicznych w Chełmnie odbędzie się w piątek, dnia 1 lutego o godz. 14 w lokalu p. Golebiowskiego, ul. Marsz. Focha.

## Programu radiowego

sobota, dn. 31 stycznia.

Warszawa: 19.10 muzyka; 19.10 komun. meteorol.; 19.20 „Kącik artystyczny” L. S. G.; 19.35 muzyka; 17.15 „Jak się widzi ma jacie pięćdziesiąt tysięcy oczu” — 3 wyl. prof. Stanisł. Sumiński; 20.30 muzyka lekka; 22.00 Stan Czosnowski: wyl. feljton p. t. „O piąctym grechem głównym”; 22.50 komun. metr: 23.00 muzyka tancezna.

Poznań: 13.05 koncert; 17.45 Stach, dla dzieci p. t. „Zły czar” Marij Dynowskiej; 18.15 koncert; 20.30 koncert muzyki lekkiej; 22.15 kwadrans tańców; 22.50 śpiew i muzyka tancezna.

Niedziela, dn. 1 lutego.

Warszawa: 12.15 Poranek popularny z Fil. Warszaw.; 13.20 Transm. sportowa meczu bokserskiego „Polka — Brno”; 14.20 muzyka w audycji rolniczej; 17.15 wiadomości przyjemne i pozytywne; 17.40 koncert; 21.15 kwadrans literacki „Pierwsza miłość” — Ja husza Korczaka; 21.30 koncert popularny; 22.50 komunikat meteorol.

Poznań: 8.45 koncert poranny; 10.15 Trans. nabożeństwa z Katedry poznańsk.; 17.15 kon. 18.15 Audycja dla dzieci w wykon. p. Zyg. Noskowskiego; 20.30 kon. wieczorny; 22.50 muzyka tancezna.

Cała noc przebiegaliśmy w jednym łózku.

Takich i tym podobnych historyjek można przytoczyć kopy. Bydgoszcz, jedna z największych i — przynajmniej — najzwyklejszych miast Rzeczypospolitej Polskiej, nie posiada ani dzwonka, któryby można zaalarmować dozorcę domu, ani też dozorcę, któryby w razie potrzeby lub nieszczęścia mógł otworzyć bramę. A przecież powszechnie wiadoma jest rzeczą, że instytucja odźwierznych jest znana w całej Europie, a kto wie, czy nawet i nie w Azji.

Niedawno zdarzył się w Bydgoszczy smutny wypadek zatopienia samochodu pełnego pasażerów. Podobno specjalna komisja orzekła, że winę ponosi tutaj administracja miasta, która zlekceważyła poprostu konieczność wyboru odpowiedniego miejsca na dworzec autobusowy. Trzeba było wielkiego nieszczęścia, aby sprawa ta weszła na tapetę.

A możeby tak Ojcowie miasta pomyśleli przy sposobności o powyżej poruszonych sprawach, no i na dodatek także o prawidłowej numeracji domów.

Jotgie.

## Odpowiedzi Redakcji

Panu Fr. M. z Skarszew. Artykuł swój postraktował Pan zbyt osobście. Sprawa ta nadaje się do tak szczegółowego omówienia na zebraniu. Sprawozdanie ze zjazdu w Chojnicach bardzo chętnie zamieścimy. Prosimy nasdesłać zaraz.

Pani K. L. Prosimy napisać w tonie spokojnym i rzeczowym, a wówczas zamieścimy.

Pani „z Nowego“. Ustawa nie przewiduje. Skarżyć nie radzimy.

Panu Z. B. z Brodnicy. Pisaliśmy już o tem niejednokrotnie, wyjaśniając nasze stanowisko.

„Bydgoszczaninowi“ za miłe słowa uznania dziękujemy. Życzenia Pana weźmiemy pod uwagę.

„Obserwatorowi“. Z podejrzeń Pana nie możemy czynić formalnych zarzutów. Pewne momenty podkreślone przez Pana wskazują, że podejrzenia mają swoje uzasadnienie, jednak musimy odczekać na śledztwo. W razie ujawnienia zbrodniczej akcji, prosimy przesałać nam szczegóły wszystkich pożarów.

## Podgórz

— Wezwanie. Naczelnik poczty p. Daniel Szpica wezwany przez p. Stanisława Dąbrowskiego, złożył na rzecz Komitetu Kuchni dla bezrobotnych m. Podgórz kwotę 5 zł. P. Szpica ze swej strony wzywa do ofiar na ten cel pp. inspektorów poczt Józefa Orła i Piotra Nowaka oraz kolegów z Og. Zw. Podof. Rez. pp. Leona Joecka i Ławniczaka.

— Walne zebranie Zw. Inw. Woj. Koła Podgórz odbędzie się w niedzielę, dnia 1 lutego o godz. 14 w lokalu p. Skrzypnika. O liczne przybycie wszystkich członków uprasza Zarząd.

— Zabawa i wieczornica O. S. P. Podgórz. W niedzielę urządzi Ochocka Straż Pożarna w hotelu Centralnym wieczornicę. Miaonowicie odegrane będą dwa przedstawienia amatorskie pod tyt. „Fatalna kielbasa“ i „Słowiczek“. Pożatem wygłoszona będzie deklaracja o patronie straży św. Florjanie. Na zakończenie urządzi się zabawę karnawałową. Ze względu na przeznaczenie 50% zysku na rzecz kuchni dla bezrobotnych, przybędzie na wieczorek całe społeczeństwo Podgórza i okolicy.

## Niemiecki sentyment dla Nowego Majaczenia hitlerowskiego „Völk. Beobachter“

W organie Hitlera „Völkischer Beobachter“ z 29 stycznia znajduje się następująca korespondencja z miasta Nowe na Pomorzu.

„Zwiedziliśmy cały szereg oberż, których właściciele znani są jako polski niemiecki myślący ludzie. Wszędzie napotykalimy rozgoryczenie, hamowane tylko troską o żony i dzieci. Jasnają jest rzeczą, że mieszkańcy „koryntarza“ chętniej odwiedzają czyste oberże będące w ręku niemieckim niż brudne polskie knajpy.

Rząd polski stara się o to, aby konsensus odbierać Niemcom. Przez to niemieccy kupcy i oberżyci są skazani na bezczynność. Jednak ludzie ci trzymają swoją ojcowiznę mocno, nie myślą o tem, by ją sprzedawać, a dodaje im odwagi do wytrwania nadzieja, że koryntarz w najbliższym czasie stanie się znowu niemieckim. Mają oni przeświadczenie, że pol-

ski system niebawem zginie, a nadzieja ich żyje w imieniu powtarzanem z oczekiwaniem i ufnością: (erwartungsvoll i hoffnungsfroh) w imieniu Hitlera!

Dotąd mówiono sobie w koryntarzu, że rząd niemiecki zapomni o tej ziemi. Jednak po wyborach wrześniowych nowa nadzieja wstąpiła w serca naszych rodaków z tamtej strony czerwonobiałej granicy i postaramy się już o to, aby ta nadzieja nie była zawiedziona!

Niemcy w „koryntarzu“ ufają w to stale, że „koryntarz“ stanie się niebawem tem, czem zawsze był: niemieckim kulturalnym krajem w niemieckiej ojczyźnie.

Nowe jednak, a z nim Pomorze i cała Polska myśli inaczej i gdy przyjdzie potrzeba, odpowie głośno i dobitnie.

## DZIAŁDOWO

— Zebranie B. B. W. R. W ub. tygodniu odbyło się zebranie Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem, na którym oprócz spraw związanych z organizacją wygłosił referat p. Starosta p. t. „2 kryzysy gospodarcze“, po którym wyłoniła się ożywiona dyskusja. Zebrani uchwalili, by niezależnie od spraw politycznych na wszystkich zebraniach były wygłaszane referaty o treści naukowej, z dziedzin życia gospodarczego i spraw, które są niezbędne do życia codziennego. Uchwalono, by zebrania odbywały się w pierwszy czwartek po pierwszym.

— Rozwiązanie Rady Miejskiej. W ub. sobotę odbyło się ostatnie zebranie Rady Miejskiej, której wybory przez Sąd Administracyjny zostały unieważnione. Po otwarciu obrad p. burmistrz Felski wniosł nagły wniosek, by ustępująca Rada uchwaliła jeszcze

przed ustąpieniem budżet na rok 1931-32. Wniosek jednogłośnie przez członków Rady odrzucono, poczem przystąpiono do uchwały nad rozwiązaniem. Rada postanowiła nie wnosić odwołania, zgadzając się z wyrokiem Sądu Administracyjnego w Toruniu, a tem samem rozwiązała się.

— Zebranie Tow. Nieruchomości. W ub. niedzielę odbyło się zebranie Tow. Nieruchomości w „Hotelu Polskim“, na którym p. Makola zdał sprawozdanie z dotychczasowej działalności. Zebrani udzielili ustępującemu zarządowi absolutorjum. Z kolei przystąpiono do wyboru nowego Zarządu, w skład którego wchodzi pp.: Makola — prezes, Subkowski — wiceprezes, Jaegerthal — sekretarz, Wojciechowski — zast. sekr., Biernath — skarbnik, Dorowski i Jabłoński — ławnicy.

## Nowe

— „Polacy w Ameryce“. Dnia 18 stycznia wystawilo Tow. św. Wincentego à Paulo pod reżyserją p. Czerwińskiego, operetkę „Polacy w Ameryce“. Powodzenie było wielkie, bilety przed przedstawieniem już wysprzedane. Gości przywitał ks. prob. Bortkowski, który w miłych słowach dziękował za liczne przybycie, również gorące podziękowanie złożył p. Rogackiej, która nie szczędziła trudu, aby dać w Nowem niebywałą rzecz. Następnie śpiewał p. Czerwiński arje z opery „Toska“ Verdi'ego. P. Czerwiński, jako reżyser, postawił wykonanie operetki na wysokim poziomie. Bardzo dobry był p. Śmielewski, który grał z iście aktorską werwą, przez co uzyskał ogólny aplauz publiczności. Świetnie wywiązała się p. Stefańska. P. Wróblewska była dosyć dobra. Swobodnie grał p. Kamrowski, który miał bardzo trudną rolę. Chłopa z poznańskiego grał reżyser p. Czerwiński, przyznać trzeba, że był filarem operetki, grał świetnie, śpiewał ładnie, tańczył bardzo dobrze, słowem pierwszorzędnym amantem operetkowy. P. E. Rogacka i M. Siegówna grały bardzo filuternie, podobały się publiczności. P. Kamrowski w roli barona dobry, również dobry p. Majer. P. Ronowska, Siegówna, Baldowska — dobre. P. Popławski, Groniek, Wiśniewski, Radziwowski, wywiązali się świetnie, reszta zespołu dobra. Reżyser powinien więcej zwrócić uwagi na charakterystycję. Pani Siegówna strone muzyczną opracowała bardzo dobrze. Brawo! Brawo! Panie Czerwiński! Oczekujemy w przyszłości nowej niespodzianki. Uczestnik

## Kozibór

— Z Ochockiej Straży Pożarnej. W ub. wtorek odbyło się zebranie zarządu O. S. P., na którym wynikało przykre nieporozumienie wywołane przez prezesa p. K. Chęcińskiego. Nie chcemy narazie nad pewnymi powiedzeniami p. prezesa O. S. P. i wójta rozpisywać się szerzej, zaznaczamy jedynie, że człowiek, który chce pracować społecznie na terenie bądź co bądź zamieszkałym przez znaczną ilość mniejszości niemieckiej, winien pamiętać chociażby z racji swego urzędu, jakie ciążyą na nim obowiązki.

## Początek 2-go lutego

Kilka przykładów naszej sensacyjnej taniości

## Dla pań:

Buciki kol. ze skóry cielęcej ze sprzączką, część oryg. Good Welt z amerykańsk. napiętkami . . . . . 6<sup>90</sup>

Buciki kol. ze skóry cielęcej ze sprzączką i pantofelki eleg. moda naszej fabryki zap. L XV z ameryk. napiętek . . . . . 9<sup>90</sup> 12<sup>90</sup>

Czarne buciki skórzane, sznurowane i ze sprzączką . . . . . 8<sup>90</sup>

Buciki trot., i białe, i bronz. skóry cielęcej, najt. rob. ram. najn. mody amer. i ang. z napiętkami . . . . . 14<sup>90</sup>

## Dla panów:

Buciki ze sprzączką, brązowe i czarne, z zapasu, buciki sznurowane, R. Box. Oryg. Good Welt . . . . . 9<sup>90</sup>

Czarne i brązowe buciki, sznurowane z Boxcalu oraz czarne buciki R. Chewre. . . . . 14<sup>90</sup>

Buciki brązowe, częściowe komb. sznurowane, najlepsze wykonanie rom. . . . . 12<sup>90</sup>

Oryg. Good Welt, elegancka forma . . . . . 16<sup>90</sup>

## Dla dzieci:

Bronzowe buciki boxcalf. z sprzączką wielkość: 30/35 9<sup>90</sup> — 27/30 7<sup>90</sup> 24/25 3<sup>90</sup> — 19/23 . . . . . 2<sup>95</sup>

Czarne buciki R. Cheor. trwałe wykonanie, wielkość: 26/26 5<sup>90</sup> — 23/24 4<sup>90</sup> — 19/22 . . . . . 3<sup>90</sup>

## Pantofelki domowe:

Damskie pantofelki sukienne z podeszwą kordeleową, niemiecki wyrób . . . . . 1<sup>50</sup>

Pantofelki filcowe z podeszwą Cosy . . . . . 2<sup>95</sup>

## Śniegowce:

Kol. sukne z nowomodnym kołnierzem i zamkiem . . . . . 1<sup>95</sup>

Czarne lak. z kołnierzem barankowym i patentowym zamkiem . . . . . 4<sup>90</sup>

## Pończochy damskie:

Z jedwabiu pralnego i welny z podwójną podeszwą . . . . . 95 fen.

Z jedwabiu pralnego prawdziw. szw. szw. poniżej, węższe modne ciemne kolory II wybór . . . . . 245 185

## Skarpetki męskie:

W rodzaju mako jednokolorem w modnych deseniach . . . . . 65 fen. 50 fen.

Z floru i K. podeszwą plate- rowe w deseniach nowomodnych, 1a gatunek . . . . . 125 95 fen.

## Pończochy dziecięce:

Kolorowe bawełniane bardzo trwałe wielkość I . . . . . 25 fen.

Każda dalsza wielkość 10 fen. więcej.

Zobaczą naszą olbrzymią wystawę towaru na wysprzedaż w oknach magazynu przy ulicy Langgasse 67 i Portechaisengasse.

## Wysprzedaż Inwenturowa

Wyłączna sprzedaż

„Fka“ Danziger Schuh-A.G. Langgasse 73. Tel. 23931-32

**Deiser**

**wysprzedaje**

**od 2 lutego**

**Obniżyliśmy ceny  
nasze do 50%,  
towar jakościowo  
pozostał 100%**

# GRUZIADZ

## Spoleczeństwo pomorskie niesie pomoc bezrobotnym

Zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej, p. prezydent miasta Włodek zwołał na dzień wczorajszego zebranie w sprawie bezrobocia, w którym wzięło udział przeszło 100 osób, reprezentujących władze, organizacje społeczne i zawodowe oraz bezrobotnych. M. in. byli obecni prok. Herman i gen. Rachmistruk.

Po zagajeniu zebrania przez prezydenta miasta, który przedstawił obecny stan bezrobocia w Grudziądzu, i po objęciu przewodni-

ctwa przez prezesa Rady Miejskiej p. mec. Szychowskiego, zebranie uchwaliło wezwać obywatelstwo grudziądzkie, aby się dobrowolnie opodatkowało na rzecz bezrobotnych. Po czym został utworzony Komitet niesienia pomocy dla bezrobotnych, w skład którego weszło 3 członków ze wszystkich warstw społeczeństwa z prawem kooptacji dalszych członków.

### Kronika

— Nocny dyżur aptek: Apteka pod Koroną, ul. Wybickiego 33 i Apteka pod Gwiazdą, ul. Chelmińska 26.

### Kalendarzyk teatralny:

Dnia 31 stycznia o godz. 20 „Egzotyczna kuzynka”  
Dnia 1 lutego o godz. 16 „Ponad śnieg”;  
o godz. 20-tej „Egzotyczna kuzynka”.

### Repertuar kin:

Apollo — Głos serca.  
Gryf — General Crack.  
Orzel — Cesarskie klejnoty i Małżonek miomowoli.

## Perfumy, Wody kolońskie, Pudry

L. E. HANCZEWSKI, Toruńska 10.

Kabareci „TROCADERO”  
ul. Długa Nr. 16  
6080 Doskonały zespół artystyczny.

### Komunikaty parafjalne

— Kolenda odbędzie się w poniedziałek, 2 lutego przy ul. Mickiewicza i Książęcej, we wtorek przy ul. Pańskiej i Rynku, w środę przy ul. Długiej, Starej i Starorynkowej.

— W poniedziałek, 2 lutego przypada uroczystość Matki Boskiej Gromnicznej. Podczas nabożeństw o godz. 8 i 10,30 święcić się będzie gromnicie.

— Od 1 do 8 lutego obchodzić będzie cała Polska Tydzień Propagandy Trzeźwości. Na cele walki z alkoholizmem odbędzie się w Święto Matki Boskiej Gromnicznej na wszystkich nabożeństwach kolektka, którą gorąco się poleca. Na intencję Bractwa Trzeźwości odprawia się w poniedziałek, 2 lutego o godz. 8 suma z wystawieniem Najśw. Sakramentu przed ołtarzem Matki Boskiej jako opiekunki Bractwa. Po południu o godz. 18-tej nieszpory i odnowienie ślubów. Nowych członków do Bractwa Trzeźwości przyjmować i zapisywać się będzie po niesporach w salce parafjalnej.

— Podczas postu odbędzie się, jak corocznie, nauka dla konwertytów. Kto więc pragnie przejść na wiarę katolicką, niech się zgłosi w kancelarii parafjalnej do środy popielcowej.

— Bractwo Matek Chrześcijańskich ma uroczyste zebranie połączone z przyjęciem nowych członkiń w Święto Matki Boskiej Gromnicznej o godz. 16-tej we Farze. W sobotę o godz. 17-tej spowiedź dla całego Bractwa, a w poniedziałek o godz. 8 wspólna komunja św. Msza św. na intencję Bractwa odprawi się w niedzielę 1 lutego o godz. 8, msza św. za zmarłe członkinie w środę o godz. 9.

— Tow. Katol. Robotników ma zebranie w niedzielę, 1 lutego o godz. 16.

— Bractwo św. Rocha obchodzi w przyszłą niedzielę, dn. 8 lutego swoją półroczną uroczystość. O godz. 8 uroczyste nabożeństwo przed ołtarzem Bractwa, o godz. 18-tej nieszpory, zebranie Bractwa i przyjęcie nowych członków.

— Nabożeństwo do Najśw. Serca P. Jezusa odprawi się w pierwszy piątek miesiąca, dn. 6 lutego o godz. 7 rano. O godz. 18 adoracja, o godz. 19-tej uroczyste nieszpory z kazaniem. W czwartek od godz. 17-tej słuchać się będzie spowiedzi.

— Kat. Stow. Polek (Czytelnia dla kobiet) ma wspólną komunję św. w poniedziałek, dn. 2 lutego, a spowiedź w sobotę 31 stycznia. Zebranie odbędzie się w poniedziałek 9 lutego.

— Wolne miejsca we Farze i w kościele św. Ducha wydawać się będzie jeszcze we wtorek 3 lutego od godz. 16-18-tej w kancelarii parafjalnej na parterze.

— W Święto Matki Boskiej Gromnicznej po niesporach udzieli się generalnej absolucji członkom III-go Zakonu.

— Chór kościelny przy Farze śpiewa w niedzielę podczas nabożeństwa o godz. 12-tej, a w poniedziałek podczas nabożeństwa o godzinie 10,30.

### Z miasta

— W dniu Imienin Pana Prezydenta Rzeszy Miasta, w dniu 1 lutego, jako w dniu imienin Pana Prezydenta Rzplitej Ignacego Mościckiego, stosownie do życzenia Dostojnego Solenizanta, nie będą urządzane żadne uroczystości, ani też nie należy wysyłać oficjalnych życzeń. Stosując się do życzeń Dostojnego Solenizanta, wszyscy sercem naszym będziemy przy nim w dniu Jego imienin.

— Z Grudziądza w podróż naokoło świata. Mieszkaniec Grudziądza, b. harcerz i członek kilku towarzystw sportowych p. Jan Marjan Szlosowski wyrusza w dniu 1 lutego b. r. w podróż naokoło świata, która potrwa 9 lat. Pierwszym etapem podróży p. Szlosowskiego jest Polska, gdzie p. S. zbierze materiał do referatów, które wygłosi wśród Polaków na obczyźnie. P. S. utrzymać się będzie w podróży z ofiar i sprzedaży pocztówek. Młodemu podróżnikowi życzymy powodzenia.

— Baczość inwalidzi wojenni i wdowy wojenne. Miesięczne zebranie Zw. Inwalidów Wojennych R. P. Koło Grudziądź odbędzie się w czwartek, dnia 5 lutego r. b. o godz. 19 w Gospodzie Abstynentów przy ul. Gen. Hallera nr. 3 (dawniej ul. Radzyńska). Ponieważ omawiane będą bardzo ważne sprawy, jest przybycie wszystkich członków pożądane.

### Zarząd.

— Kradzieże. Gustawowi Rykiertowi, ulica Pietruszkowa 27, skradziono z mieszkania 200 złotych gotówki. — Trzaskowskiej Gertrudzie (ul. Kalinkowa) skradziono z gmachu Poczty saneczki wartości 25 zł.

### Z teatru

W sobotę o godz. 20-tej grana będzie „Egzotyczna kuzynka”, komedia tryskająca żywiołowym humorem, obfitująca w bajecznie wesole sytuacje pomyslowo powiązane, które budzą huragany śmiechu na widowni. Djalegi interesujące, dowcipne, akcja warta i ciekawa dostarcza wielu niezapomnianych wrażeń.

— W niedzielę o godz. 16 wiekopomne dzieło Stefana Żeromskiego p. t. „Ponad śnieg”. Wieczorem „Egzotyczna kuzynka”.  
W próbach „Nie rzucaj mnie Madame”.

### Wielka rewja taneczno-wokalna dla dzieci i młodzieży na bezrobotnych pracowników umysłowych

Komitet niesienia pomocy Bezrobotnym pracownikom umysłowym m. Grudziądza organizuje — jak to już pokrótce donosiliśmy — w poniedziałek dn. 2 lutego b. r. w Teatrze Miejskim wielką rewję taneczno-wokalną dla dzieci i młodzieży.

Bogaty program rewji, na który składają się śpiewy, tańce, deklamacje i muzyka, wykonywana przez dzieci szkoły plastyki p. A. Kantorowiczowej i z sierocinca wojskowego przy współudziale starszych artystów-amatorów.

Tańce i reżyserja p. A. Kantorowiczowej. Orkiestra 65 p. p. Początek o godz. 16-tej.

Ze względu na doniosły cel, na jaki przeznaczono dochód z imprezy, oraz ze względu na interesujący program, wróźmy rewji kolosalne powodzenie. Ceny miejsc przystępne.

### Artykuły kosmetyczne

L. E. HANCZEWSKI  
Grudziądź [6081] Toruńska 10

### Jeść trzeba

a droższymi wielkimi. Więc korzystajcie z naszych sklepów. Mięso z uboju eksportowego sprzedajemy po cenach bardzo niskich. Prosimy zwracać uwagę na cennik.

Szczołowa 2 — Chelmińska 10 — Koszarowa 16.

# GDYNIA

### Kronika

DYŻUR APTEK: — Dyżur aptek: Apteka Centralna.  
REPERTUAR KIN: — „Morskie Oko” — „Kochanka ojca” z Normą Schearer.

— „Czarodziejka” — „Parada Paramountu”, rewja gwiazd ekranu.  
— Nowe ceny chleba i bułek. — Władze administracyjne, na podstawie opinji komisji do badania cen, wyznaczyły następujące ceny na pieczywo:  
1 kg. chleba z 70 proc. mąki żytniej — 0,38 zł.  
1 kg. chleba razowego — 0,36 zł.  
1 bułka z 60 proc. mąki pszennej wagi 45 gr. — 0,06 zł.

Ceny powyższe obowiązują z dniem ogłoszenia.  
— Baczość Podoficerowie Rez. Koło Gdynia. Wzywamy członków Koła, znajdujących się bez posiad. aby zgłosili się w sobotę, dn. 31 stycznia w biurze kol. Junga, ul. 10 lutego od godz. 18 do 19-ej.

### Zarząd.

— Z Kina „Morskie Oko” W sobotę dn. 31 i niedzielę 1 lutego Kino „Morskie Oko” wyświetla wspaniały dramat erotyczny „Kochanka Ojca” z gwiazdą wytwórni amerykańskiej „Metro-Goldwyn”, Normą Schearer w roli głównej. Obraz „Kochanka Ojca” jest z pełnym napięciem filmem, gdzie dwoje młodych ludzi związanych gorącą miłością nie może pobrać się z powodu nienawiści ich rodziców.

— Zebrania G. F. P. Zarząd Mistrzów i Przdownikow Przeladunkowych zwołuje na dzień 1. 2. 1931 r. o godz. 13-ej w lokalu G. F. P. zebranie wszystkich członków związku celem omówienia sprawy zatwierdzenia Mistrzów i Przdownikow do pracowników umysłowych oraz wyjazdu delegacyji do Warszawy i spraw organizacyjnych.

Zebranie robotników portowych odbędzie się w dniu 1 lutego br. o godz. 15-ej w sali P. Ferdynusa.

Na porządku dziennym sprawy: organizacyjne, umowa zbiorowa, wybór zarządu Zw. Robotników Portowych na rok 1931.

## Aresztowanie dwóch znanych przedsiębiorców gdynińskich

Sensację w Gdyni wywołało dokonane w ubiegły czwartek aresztowanie dwóch znanych na tutejszym terenie przedsiębiorców budowlanych Mieczysława Kotlińskiego i Jana Mikulskiego. O przyczynach aresztowania krążą po mieście najrozmaitsze wersje, przyczem szerzą się nawet pogłoski o innych jeszcze aresztowaniach, co jednakże nie odpowiada prawdzie.

Wedle zasięgniętych przez nas źródłowych informacji sprawa Mikulski - Kotliński przedstawia się następująco: Firma znajdowała się ostatnio pod nadzorem sądowym, przyczem toczono pertraktacje ugodowe z wierzycielami, które jednakże nie doszły do skutku. W ub. czwartek o godz. 1 po południu został ogłoszony konkurs, w ślad za czem p. sędzia śledczy wydał nakaz aresztowania obu właścicieli firmy. Ciężko na nich zarzut, że w zamiarze pokrzywdzenia swoich wierzycieli zataili świadomie swój stan majątkowy. Zarządzona przez władze śledcze rewizja potwierdziła to oskar-

### Dzisiaj! Dzisiaj!

## Kino „MORSKIE OKO”

Wielki przebój ekranów świata z największą tragiczną wytw. Metro-Goldwyn Norma Schearer w potężnym arcydziele filmowym **Kochanka ojca**  
emocjonujący dramat erotyczny, pełen tragicznego napięcia, osnuty na tle gorącej miłości dwojga młodych ludzi i namiętności ich rodziców. W dalszych rolach: Sally O'neill, Belle Bennett, Lewis Stone i inni  
Nadprogram

**Telegrafista 2 VI. posterunku**  
Sensacyjny dram w 10 aktach  
Tajemnicze cyрку wedrownego! Napad na pedzacy express! Wielka katastrofa kolejowa! Niebawem emocjonujące sceny.  
Seanse: w niedzielę i święta o godz. 3, 5, 7 i 9 w dni powszednie początek o godz. 5-tej.

Zebranie stewardów odbędzie się dnia 3 lutego br. o godz. 16-ej w sali p. Ferdynusa. Porządek dzienny: wybór zarządu na rok 1931, wybór delegatów na konferencyę okręgową, umowa zbiorowa i sprawy organizacyjne. Zebranie marynarzy odbędzie się dnia 31 stycznia br. o godz. 14-ej w lokalu własnym. Porządek dzienny: wybór zarządu na rok 1931, wybór delegatów na konferencyę okręgową, umowa zbiorowa i sprawy organizacyjne.

— Pożegnalny wieczór kapeli Wybrańskie go. — Czwartkowy wieczór pożegnalny kapeli p. Wybrańskie, koncertującej od szeregu miesięcy w „Grand Cafe”, zgromadził wielu miłośników dobrej muzyki kawiarnianej. Na program złożyły się utwory klasyczne oraz muzyka taneczna, a specjalnie polskie kawalki, odegrane z werwą i swadą.

Zespół p. Wybrańskiego znany również z popisów na balach zasłużył sobie bezspornie na miano najlepszej kapeli kawiarnianej w Gdyni. Obecnie przenosi się on do Torunia, gdzie będzie koncertował w „Pomorzanca”.

zienie, dostarczając wiele obciążającego materiału.

Początkowo obu aresztowanych przewieziono do więzienia śledczego w Wejherowie, obecnie jednak rozdzielono ich, przenosząc jednego do więzienia w Starogardzie.



Węgiel górnośląski  
koks hutniczy  
tel. 1617-1809-1826

# „ATLANTIC”

5700  
ul. Portowa  
Sprzedaż wagonowa i detaliczna  
Własne składy

## KIN O CZARODZIEJKA TEATR

Dzisiaj i dni następne! Film dźwiękowo-śpiewno-mówiony! Dzisiaj i dni następne!  
„PARADA PARAMOUNTU”

Największy film produkcji 1931, który dopiero wyświetla Warszawa i Poznań. W Paradzie Paramountu występują wszystkie gwiazdy amerykańskie, które będą śpiewały i mówiły po polsku. Na największą uwagę zasługują:

M. Chevalier, Marjusz Maszyński, Mira Zimińska.  
Dźwiękowy nadprogram! Dźwiękowy nadprogram!  
Seanse: o godz. 5, 7 i 9. W niedzielę i święta o godz. 3, 5, 7 i 9.

## Wielki Wybór Największy Magazyn Instrumentów Muzycznych



oraz gramofonów i płyt wszelkiego rodzaju. Artykuły męskie jak palta, kurtki, spodnie, czapki, koszule, krawaty i t. p. najlepszej jakości po cenach niskich stale na składzie. Także wyroby stalowe skórzane i artykuły piśmienne tanio do nabycia.  
Rzetelna obsługa

LUDWIKA BUKOWSKA, GDYNIA, ul. Portowa koło Debu

Rok założenia 1846.  
Adr. Teleg. „Komunalna”  
Konto czek.: Poznań Nr. 204.108.

# Komunalna Kasa Oszczędności

Rok założenia 1846.  
Adr. Teleg. „Komunalna”  
Konto czek.: Poznań Nr. 204.108.

powiatu grudziądzkiego w Grudziądzu ul. Wybickiego 39. Tel. 220 i 284.

1514

Przyjmuje wkłady oszczędnościowe za wysokim oprocentowaniem i załatwia wszelkie transakcje bankowe.  
Stan wkładów oszczędnościowych w Kasie wynosi według ostatniego bilansu ca. 3, mil. zł na 17.500 Książeczkach.

## KONCERN ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ

„VESTA”  
Bank Wzajemnych Ubezpieczeń  
r. 1873

Poznańsko-Warszawskie T-wo Ubezpieczeń  
S-ka Akc. — r. 1919

„VESTA”  
T-wo Wzajemnych Ubezpieczeń  
od ognia i gradobicia — r. 1920

### W POZNANIU.

Największy koncern prywatnych zakładów ubezpieczeń w Polsce, prowadzący wszystkie najpowszechniejsze działy ubezpieczeń. Łączny roczny zbiór składek około 25 milionów złotych. Kapitały i rezerwy na dzień 1 stycznia 1930 około 16 milionów złotych. Koncern posiada 23 kamienic w Warszawie, Poznaniu, Gdańsku i innych miastach Polski.

Wszystkie trzy do koncernu należące Towarzystwa są oparte wyłącznie o kapitał polski, posiadają umowy reasekuracyjne z największymi zakładami zagranicznymi i mają odrębne Zarządy, Rady Nadzorcze i są odrębnymi osobami prawnymi.

Siedziba Zarządu skoncernowanych Towarzystw: Poznań, św. Marcin 61

Oddziały w Bydgoszczy, Grudziądzu, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Lwowie, Łodzi, Poznaniu, Warszawie, Wilnie.  
6144 Reprezentacja w Gdańsku. Agentury i Reprezentacje we wszystkich większych miastach Polski.

**SCALA**  
Międzynarodowa Scena-Varieté  
LANGGARTEN 319. TELEFON 21222

Kto obecny program  
nie zobaczy traci dużo!

Publiczność jest rozentuzjasmowana  
gdyż każdy występ  
**jest sensacją**

Sobota ostatnim dniem programu tego!

W niedzielę

Nowa wielka  
**REWJA SCALI**  
Przeszło 30 uczestników  
Zaopatrzyć się na czas w bilety!

Nadzwyczajna okazja!  
Niebywałe ceny!

## Biały Tydzień

od 3 do 13 lutego 1931 r. urzędza  
**C. i F. Hamerski**  
Tel. 305. Toruń. St. Rynek 28.

Sprzedajemy:

|                   |                  |              |  |
|-------------------|------------------|--------------|--|
| dobrze płótno     | 71 cm. po        | 85 gr. za m. |  |
| " "               | 80 " "           | 1,05 zł. " " |  |
| widzewskie        | 80 " "           | 1,26 " "     |  |
| " "               | gat. 100 " "     | 1,75 " "     |  |
| Szeiblera         | " silesia 80 cm. | 1,60 " "     |  |
| dobrze pościelowe | 140 cm.          | 2,35 " "     |  |
| " "               | 160 cm'          | 2,80 " "     |  |
| ręcznikowe        | " kuchenne       | 0,55 " "     |  |

Wielką ilość haftów, koronek i bielizny bardzo tanio.  
Na wszelkie inne artykuły ceny znacznie niższe.  
Partja sztucznych jedwabi w deseni po 1,65 zł. za mtr.  
Najdalsza podróż się opłaca!

**Dr. med. Zofja Kączkowska**  
wyprowadza się do Gdyni. Zastępstwo Państw. Pomocy Lek. dla funkcj. państwowych obejmuje z dn. I II br.

**Dr. med. G. Gadomski**  
Bydgoszcz, ul. Ks. Skorupki 103. Od 3-5  
Telefon 421. (6370)

**Browar Pomorski**  
Józefa Chronowskiego  
Tel. 195 Podgórz-Toruń Tel. 195  
poleca  
swe za wymienione uznane piwa pod nazwą  
„ŚMIETANKA POMORSKA”  
SŁODOWE,  
„KARAMEL POMORSKI”  
KOZŁAK (BOCK)

Na  
**Biały Tydzień**  
poczaw. od 31 stycznia 1931 polecam w wielkich ilościach  
**bieliznę, chusteczki, robótki, koronki i hafty.**  
po cenach bajecznie niskich dotychczas niebywałych.

Wielki wybór! **JAN KAWECKI** Tanie ceny!  
Toruń.

Zwiedzenie pięknie udekorowanego składu i wystaw nie obow. do kupna.

**UWAGA!**

Nie daj się namówić  
na fałszywą oszczędność!

Oszczędność w wapnie jest oszczędnością fałszywą. — Wapnowanie pól — jest niezbędnym zabiegiem na naszych polach.

Zamów najwcześniej  
tanie a skuteczne wapno nawozowe  
o wyjątkowo korzystnych zaletach, jakie poleca

**Wapniarnia Miasteczko S.A.**  
Zarząd w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego 13. Tel. 41-66.

**HOTEL**

Naprzeciwko dworca głównego  
Tel. 250-51 i 263-06.

# CONTINENTAL

wł. Bałtyckie Tow. Terenowe z o. o.

Przeszło 100 łóżek  
Łazienki, pływająca woda  
Telefony w pokojach

**GDĄŃSK**

OD  
**BIAŁE 5 TYGODNIE**

**LUTEGO**

ORAZ  
**SPRZEDAŻ  
 POINWENTARZOWA**

**R**ekordowo obniżone  
 ceny na czas tegorocznej

**„Sprzedaży”**

skłonia każdego do po-  
 czynienia zakupów!!!

Prosimy Szanownych naszych  
 klientów z miasta i prowincji  
 korzystać z jedynej okazji za-  
 opatrzenia się w obecnych tru-  
 dnych czasach jak najwięcej  
 w towary przez nas poniżej cen  
 fabrycznych ofiarowanych.

Wyjątkowa okazja na zakupie-  
 nie i uzupełnienie  
 wypraw ślubnych!

**GRUDZIADZ**

**W.K.**



**RZENIEWSKI**

**RYNEK 22-24**

OD  
**BIAŁE 5 TYGODNIE**  
**LUTEGO**

**Kilka przykładów dla orientacji:**

**Dział płócień:**

|  |          |
|--|----------|
| Płótno białe koszulowe cena za metr:         | 0,30 zł. |
| „ kolor. oksford „ „ „                       | 0,90 „   |
| Surówka dobra 70 cm. szer. „ „               | 0,70 „   |
| Szirting koszulowe 80 cm. „ „                | 1,05 „   |
| Krośniak prima . . . . .                     | 1,05 „   |
| Ręczniki kuchenne . . . . .                  | 0,88 „   |
| „ białe wafłowe . . . . .                    | 1,20 „   |
| „ „ frotowe . . . . .                        | 1,75 „   |
| Nanzug gat. 1200 . . . . .                   | 2,35 „   |
| Pościelowe białe 140 cm. . . . .             | 2,40 „   |
| Prześcieradłowe 140 cm. . . . .              | 2,40 „   |
| Płótno Scheiblera na powłoki 160 cm. . . . . | 2,85 „   |

**Płótna Andrychowskie:**

|   |        |
|---|--------|
| Tatra 78 cm. . . . .  | 1,45 „ |
| Norma 80 cm. . . . .  | 1,60 „ |
| Andrychów 80 cm. . . . .  | 1,88 „ |
| Norma 140 cm. . . . .   | 3,10 „ |
| Andrychów 140 cm. . . . .   | 3,42 „ |
| Domestic W. 140 cm. . . . .   | 3,16 „ |
| Domestic G. 140 cm. cena za metr. . . . .                           | 3,51 „ |
| Ręczniki białe 50 cm. szer. . . . .                                 | 1,60 „ |
| Ręczniki z kolorowym szlakiem . . . . .                             | 1,78 „ |
| Obrusy adamaszkowe białe . . . . .                                  | 3,35 „ |
| „ „ Scheiblera . . . . .  | 5,25 „ |
| „ „ kolorowe . . . . .  | 5,40 „ |
| Serwetki białe adamaszkowe . . . . .                                | 0,75 „ |
| Obrusowy adamaszek z metra 140 cm. szer. ce-<br>na za metr. . . . . | 3,70 „ |

**GRUDZIĄDZ**

**W.K. RZENIEWSKI**

**RYNEK 22-24**

OD  
**BIAŁE 5 TYGODNIE**  
**LUTEGO**

**Dział bielizny damskiej:**

|   |          |
|---|----------|
| Koszule dzienne z dobrego Madapolanu mereżk.<br>cena za szt.    | 0,99 zł. |
| Koszule dzienne z dobrego Madapolanu z haftem<br>cena za sztukę | 1,35 "   |
| Koszule nocne z dobrego Madapolanu suto przy-<br>brane haftem   | 3,75 "   |
| Halki trykotowe jedwabne wart. 12.— teraz                       | 6,95 "   |
| Kilka tysięcy metrów haftów kaliskich od                        | 0,16 "   |
| Kilka tysięcy metrów koronek klockowych od                      | 0,10 "   |

**Dział trykotaży:**

|   |        |
|---|--------|
| Kilkaset par majtek (szlifiersy damskie) cena za szt. | 0,95 " |
| " " " dla dzieci                                      | 0,75 " |
| Koszule trykotowe męskie z gorsem sztuka              | 2,50 " |
| Kalesony trykotowe dobre sztuka                       | 2,80 " |

**Dział pończoch:**

|   |               |
|---|---------------|
| Kilkadziesiąt tuzinów najlepszych pończoch jedwa-<br>bnych w modnych kolorach dawniej 8 zł. teraz | 3,75 "        |
| Partje rękawiczek trykotowych daw. 8 zł. teraz  | 1,50 i 1,75 " |

**Dział artykułów męskich:**

|                                  |        |
|----------------------------------|--------|
| Kilkaset wianek (krawatów) teraz | 0,80 " |
| Kilkaset koszul zefirowych teraz | 4,40 " |
| Kilkatysięcy chusteczek teraz od | 0,29 " |

**Dział galanterji:**

|  |        |
|--|--------|
| Wełna krajowa do pończoch teraz 100 gramów | 1,40 " |
| Wełna zagraniczna „Polar“ teraz 100 gramów | 2,10 " |

**Dział jedwabi:**

|  |        |
|--|--------|
| Jedwabie sztuczne w modnych kolorach w kupo-<br>nach teraz metr. | 1,50 " |
| Crepe de china I serja teraz                                     | 5,00 " |
| " " " " " " " "  | 7,00 " |

**GRUDZIADZ**

**W.K. RZENIEWSKI**

**RYNEK 22-24**

NAJWIĘKSZY DOM TOWAROWY  
NA POMORZU

OD  
**BIAŁE 5 TYGODNIE**  
**LUTEGO**

|   |        |     |
|---|--------|-----|
| Crepé Meteor I serja teraz . . . . .                  | .10,00 | zł. |
| " " II " " . . . . .                                  | .12,00 | "   |
| <b>Sular jedwabne; w dobrych gatunkach</b> cena 4,75  |        | "   |
| Japony 90 cm. szerokie teraz . . . . .                | .4,00  | "   |
| Satin Lamé teraz . . . . .                            | .4,50  | "   |
| Tafty czysto jedwabne 90 cm. szerokie teraz . . . . . | .6,00  | "   |

**Dział konfekcji damskiej:**

Kilkaset płaszczy damskich czysto wełnianych przejściowych i zimowych daw. cena do 300 zł teraz . . . . . 30,— 40,— 55,— "

Futra damskie dopóki zapas starczy poniżej ceny własnej!

**Dział konfekcji męskiej:**

Kurtki zimowe dawniej 28,— zł. teraz . . . . . 16,— zł.

Płaszcze męskie zimowe dawniej 42,— zł. teraz 29,— "

" " welourowe dawniej 79,— zł. teraz 55,— "

Ubrania kolorowe dawniej 42,— teraz . . . . . 29,— "

Ubrania " Kamgarnowe dawniej 82,— teraz 58,— "

Smokingi dawniej 85,— teraz . . . . . 58,— "

Kurtki futrzane dawniej 85,— teraz . . . . . 58,— "

Futra męskie dopóki zapas starczy poniżej własnej ceny dla przykładu daw. 375,— teraz 242,— "

**Dział firan i dywanów:**

Firany metrowe . . . . . 0,65 0,80 "

" Zakardowe białe odpasowane garnitur . . . . . 12,50 "

Partja dywanów czeskich 250x350 dawniej 500,— teraz . . . . . 350,— "

dto 300x400 dawniej 650,— zł. teraz . . . . . 485,— "

Kilkatysięcy resztek dopóki zapas starczy 30% niżej ceny wysprzedażowej!

Tysiąc resztek najlepszych jedwabi 40% niżej ceny wysprzedażowej!

**GRUDZIĄDZ**

**W.K. RZENIEWSKI**

**RYNEK 22-24**



M. KLIMEK

BIAŁE TYGODNIE

BYDGOSZCZ
STARY RYNEK 18

ROZPOCYNAM DNIA 3 LUTEGO 1931 R.
NADZWYCZAJNA OKAZJA TANIEGO ZAKUPU!

6369

Za spokój duszy sp.
Helena Wolszlegierowej
odbędzie się nabożeństwo w kościele Garnizonowym...

Ucznia do rzeźnictwa poszukuje
Jan Stromski mistrz rzeźnicki
Zoppot, Grosskatzenstrasse Nr. 1.

Stocznia Gdańska-Gdańsk
Budowa maszyn elektr.
Silniki prądu stałego i prądu trójfazowego...

Uwaga! Uwaga!
Restauracja pod LWEM
Marszałka Focha 4 Tel 1890

Kandydatów na szoferów
Szkoła Szoferów Grudziądz
Franc. Lipińskiego...

Szkoła tańców
Eryka Langowskiego
uczony jak zawsze najsłynniejszych modnych tańców...

Polecamy nasz bogato zaopatrzonej skład we wszystkie
TOWARY ŻELAZNE, NARZĘDZIA
SPRZĘTY KUCHENNE
F-a. JULI. MUSOLFF

CENA MAGŁOS!

Pod tą dewizą rozpoczynamy od soboty 31 stycznia nadzwyczajna

Tanio

musi dzisiaj każdy sprzedawać. Do tego zmusza ostra walka konkurencyjna w świecie handlowym...

sprzedaz

Tym razem beda znowu niespodzianki

Powyższy tytuł zyskuje w obecnym czasie większe znaczenie jak kiedykolwiek. Samą reklamą nie można uzyskać odpowiednich wyników...

Jest to rzeczą ważną. Każdy artykuł, który jest nawet podpadając tani, jest jednak pozatem także dobry.



Miejsce spotkań dla przyjezdnych
RESTAURACJA GRUDZIĄDZ
Piec 23 Stycznia 19 - Telef. 735

Gabinet Kosmetyczny
„MIMOZA“
długoletnia praktyka w kraju i zagranicą...

Panna
amiejająca szyć, poszukuje posady do dzieci...
Rusztia
do lokomobil dia piekarzy...

Dobrych szoferów
zawodowych oraz (amatorów) Pań i Panów szkola kursy samochodowe
Z. Kochańskiego

Remont maszyn
rzeźnickich piekarskich cukierniczych drukarskich parowych mleczarskich motorów spalinowych

„Zakopane“ pensjonat „HALKA“
Zamojskiego poleca pokoje jasne, słoneczne...

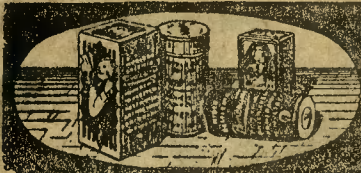
Meble
Najtańsze źródło zakupu kompletnych urządzeń mieszkaniowych i biurowych...

Szkoła Zawodowa
od r. 1898
Kurs handlowy, stenografii, maszyn biurowych...

MEBLE
wszelkiego rodzaju
korzystnie na raty oddaje

Budynki przemysłowe
przy ul. Bydgoskiej
(dawn. Warsztaty mech. samochod.)

Kielbasy
Małopolskie
pierwszorzędnej jakości wysła L. PATAŁA...



NAJLEPSZYM MYDŁEM DO GOLENIA DOBY OBECNEJ JEST  
**MYDŁO DO GOLENIA** *Pomerania*  
 T. W. POMERANIA  
 KAZIMIERZ WOŁSKI I SYN - GRUDZIĄDZ (POMORZE)  
 ZWRACAMY UWAGĘ NA MARKĘ *Pomerania*



**Kurtownia Bławatów**

**K. Jarociński, Toruń** Rynek Staro-  
 miejski nr. 29  
 urzęda

**Białe Dni** ————— **3** lutego 1931 r.  
 począwszy od

Nadarzy się niebывала okazja zaopatrzenia się  
 w różne artykuły po cenach bardzo niskich!!!

**MÓJ**  
**BIAŁY TYDZIEŃ**

Który daje Szan. Publiczności  
 Grudziądz i okolicy  
 największe szanse taniego zakupu  
 rozpoczyna się dnia 3-go lutego b.r.

Wszelkie artykuły bieliźniane jak:  
 Płótna, adamaszki, batysty  
 jedwabie, hafty i koronki  
 po cenach dotąd niebывалych.

Przed zakupem proszę się przekonać!!

**WIKTOR SZULC,**  
 GRUDZIĄDZ, ul. Toruńska 7.



Niniejszem pozwalam sobie W. P.  
 jak najprzejmiej zaprosić na otwarcie

**Białego**  
**Tygodnia**

Ogólny spadek cen umożliwił mi korzystny zakup towaru, z tej racji czekają W.P. od 1 do 12 lutego b. r. nabycia białego towaru.

**olbrzymie korzyści**

Kilka przykładów:

|  |      |      |             |
|--|------|------|-------------|
| Płótno bieliźniane 80 szer.            | 0.85 | Gld. | <b>0.58</b> |
| Batyst bieliźniany 80 „                | 1.10 | „    | <b>0.98</b> |
| Linon 140 szer.                        | 2.65 | „    | <b>1.95</b> |
| Prześcieradło ca. 140 szer.            | „    | „    | <b>1.85</b> |
| Dowłasy na prześcieradła ca. 140 szer. | „    | „    | <b>2.65</b> |
| Ręcznikowe                             | 0.95 | „    | <b>0.48</b> |
| Obrusy 140x160                         | „    | „    | <b>4.90</b> |

**Kupujcie wyroby swojskie!!!!**

Samulewicz i Spk.

Właśc. **ANTONI ZAWORSKI**

**Skład Bławatów i Konfekcji**  
 Gdańsk, Kohlenmarkt 17  
 Telefon 25094

**Dobre i tanie!**

Podaję do wiadomości Sz. polskiej publiczności m. Gdańska, iż z dniem 1. XI. u. b. otworzyłem sklep mączny przy ul. Lawendelgasse 4 naprzeciw Hali Miejskiej. — Po długoletniej praktyce jestem w stanie obsługiwać klientów pierwszorzędnymi gatunkami żywnościowymi po bardzo niższych cenach. — Proszę o łaskawe wsparcie.  
 Paweł Przedeczki. 75

**Ca półrocza**

przyjmuje Prywatna Szkoła im. św. Teresy (Kościuszki 4) zapisy do klas wstępnych, Przygotowuje dzieci do gimnazjum, dokładnie i ściśle według programu. Istnieje także przedszkole. 6252

**Mieszkanie**

dwa pokoje z kuchnią za zwrotem kosztów remontu i dzierżawą na dłuższy czas z góry do wynajęcia. Zgłoszenia do Dnia Pomorskiego pod Nr. 6343.

**Ubikacje**

na garaże lub warsztaty przemysłowe w najmie Szosa Chelmińska 82 6344 gosp. darz.

**„Księgarnia Promień”**

wl. L. Nowakowski Bydgoszcz, ul. Gdańska 65. posiada wszelkie książki szkolne, powieściowe, fachowe itp. Przyjmuje się prenumeratę gazet, tygodników i miesięczników, również sprzedaż codzienna. 6313

**CENY OBNIŻYŁEM**

— jutro — niedziela — poniedziałek  
 lokal — śniadania — otwarta  
**W. Maćkowiak Szeroka 24.**

**Pod Sırzechą**

6314 ? ? ?

**Kawiarnia Cukiernia i Restauracja „Pomorzanka”** 6238

Dnia 31 stycznia r. b. **Benefis i pożegnalny wieczór** orkiestry pod batutą kapelm. p. Wl. Krajowskiego Dancing na cel dobroczynny, dużo urozmaicenia wstęp wolny od 1 lutego r. b. pierwszy występ nowozaangażowanej orkiestry ulubieca publicz. kapelmistrza artysty skrzypka p. Wybrańskiego w niedzielę i święta matinee!

**Kanapy** 6345

(otomany) tanio na sprzedaż Kopernika 20 podw.

**Pokój** 6352

umeblowany do wynajęcia Piastowska 9 mieszkania 7

**Na wsi**

we dworze z kultur. wygodami poszukuję dla mojej żony (wraz z dwoma i pół rocznym synkiem) (kobiety kulturalnej z uniwersyteckim wykształceniem), dłuższego pobytu. Możliwość zastępowania pani domu, lub przygotowania dzieci do gimnazjum. Łaskawe oferty z podaniem warunków, (żądanej ceny za utrzymanie), sub 6354 do Administracji niniejszego piśmie.

**Zgubiona**

legitymację tymczasową na nazwisko Weronka Siemińska wydaną przez Kom. Generalny Gdańsku 6353 unieważniam

**Gastronomia**

Od 1 lutego orkiestra damska, śpiewy ceny niskie 6377

**Kursy** 6364

samochodowe inż. Bolesława Froma Łazienna 9 kurs 60 złotych gwarancja wykształcenia.

# SWIATOWID

**Dzisiaj i dni następne!**

Ułubieńcy publiczności — królowie humoru!  
**Pat i Pałachon**  
 w najnowszej, najlepszej i jedynej kreacji 1931 r. p. t.  
**„KROLOWIE MODY“**  
 arcywesoła i kapitalna komedia wywołująca huragan śmiechu.  
 Ponadto nadprogram w 2 aktach.

## DZWIĘKOWE — KINO — PALACE

**Dzisiaj i dni następne!**

Najpotężniejszy, dźwiękowy film polski wszystkich czasów!

## „NA SYBIR“ (Płomienné serca)

Najcudniejszy romans miłosny na tle wielkich wypadków dziejowych — gehenna serc bohaterskich. W rolach głównych: **JADWIGA SMOŁARSKA**, **Adam Bródzisz**, **Boğusław Samborski**, **Eugenjusz Bodo** i inni.  
 Najwspanialsza epopeja filmowa z pamiętnych dni walk o wolność Ojczyzny.  
 PONADTA NADPROGRAM DZWIĘKOWY. Uwaga: Z powodu kolos. kosztów filmu ceny miejsc nieco podwyższ. Łoża 2,50, I m. 2, II m. 1,50, dla szere.

# BIAŁY TYDZIEŃ

**od wtorku 3 lutego do czwartku 12 lutego 1931 r.**

Olbryzi wybór towarów!

**Ceny mocno niższe!**

6367

|  |  |  |  |
|--|--|--|--|
| Czepki batystowe przybrane koronką . teraz 1,40                    | Majteczki damskie, przybr. klockową koronką . teraz 3,75       | 132 000 metr. klockowych korenek i wstawek mtr. od 0,07          | Chusteczki damskie białe z mierzka . . . teraz szt. od 0,35        |
| Podstaniczki damskie, przybrane wstawką i kor. teraz 1,95          | Kombinacje majteczkowe z klock. kor. i wstawką 3,95            | 27 000 metr. walencjenek wstawki i koronki . mtr. od 0,18        | Chusteczki damskie białe z mierzka I. gat. . . teraz od 0,25       |
| Koszule damskieienne, z wstawką i koronką, teraz 1,95              | Biustonosze madapolamowe przybr. koronką, teraz 1,50           | 17 000 mtr. różnego haftu do bielizny . . . . . mtr. od 0,12     | Chusteczki damskie batyst. kolor. brzeg, teraz szt. od 0,50        |
| Koszule damskieienne, strojniesze . . . . . teraz 2,10             | Biustonosze nans. przybr. kor., dobry fason, . . . teraz 2,60  | Rękawiczki damskie imitacja duńskich . . . teraz 1,95            | Chusteczki damskie z kolor. haftem . . . . . teraz szt. od 0,45    |
| Koszule damskie strojne, z koronką i wstawką, teraz 3,40           | Pasek rypсовy, 4 podwiąz., guma jedwabna . . . . . teraz 3,—   | Rękawiczki damskie, modne z mankietami . . . . . teraz 2,85      | Chusteczki męskie białe, linoz nowe obrębione . . . . . teraz 0,45 |
| Koszule damskie strojne, z kor. klock., wstawką i mot., teraz 4,75 | Pasek satynowy, 4 podwiąz., guma jedwabna . . . . . teraz 4,10 | Ręczniki białe wafłowe, kolorowy brzeg . . . . . teraz 0,75      | Chusteczki męskie linon. z kolor. brzegiem . . . . . teraz 0,50    |
| Koszule damskie nocne, przybrane koronką, . . . teraz 4,25         | Pantalony trykotowe, białe i kolorowe . . . 3.15 2,85 2,05     | Ręczniki froterowe, białe i kolorowe . . . 2,85 2,35 1,85        | Chusteczki męskie batyst. z mierzka . . . . . teraz szt. 0,70      |
| Koszule damskie nocne, przybrane kolorowo, teraz 5,95              | Kombinacje majteczkowe, cienkie trykotowe, teraz od 3,—        | Fartuchy damskie, białe wie-deński fason . . . . . teraz od 2,65 | Chusteczki damskie białe opalowe z koronką . . . . . teraz 0,65    |
| Koszule damskie nocne, kolorowe z koronką . . . . . teraz 6,00     | Koszułki damskie cienkie igliczkowe . . . . . teraz 2,20       | Bluzki damskie woalowe . . . 12,75                               | Chusteczki damskie z koronką gipiurów. . . . . od 0,85             |
| Na bieliznę luksusową i gorsety, . . . . . teraz 10% zniżki        | Na wszelkie inne robotki rysowane i gotowe 10% zniżki.         |  | Na wszelkie białe towary teraz 10% zniżki.                         |
| Resztki obsad, wstążek, haftu i korenek za bezcen.                 |  |  | Bielizna niemowlęca — Wielki wybór — Tanie ceny.                   |
| Na wszelkie wyroby dziane teraz 20% zniżki.                        |  |  | Na wszelkie trykoty zimowe teraz 20% zniżki.                       |

# Poznań S. KAŁAMAJSKI Toruń

Zlecenia zamiejscowe wysyłam odwrotnie.

### LICYTACJA PRZYMUSOWA.

Daia 3 lutego o 9,30 przedpol. sprzedaje przy ul. Szerokiej 37 przymusowym przetargiem za gotówkę: całkowite urządzenie księgarńi, wraz z całym zapasem książek i to 18,793 książek języka francuskiego, polskiego, greckiego, łacińskiego i obcych, medycyny, społ. polityczne, prawnicze, literaturę, sektury, rolnictwo, chemiczne, sportowe, biblj. narodowe, i t. d.; 121 słowników, 6 globusów, 17 gier towarzyskich 518 pudełek kredok, 1925 pocztówek, 527 map, kwintaryjusz, koperty, papier, zeszyty, tusze, stalówki, ołówki i inne przedmioty.  
 Bartkowiak, komornik sądowy.

Ogłoszenie. W tutejszym rejestrze handlowym Oddział „B” pod nr. 55 przy firmie „Gdynskie Zakłady Metalowe i Towarzystwo Handlowe Ozetem” Spółka z ograniczoną poręką w Gdyni, dopisano: Kierownikiem do samodzielnego zastępowania spółki ustanowiono dyrektora Günthera Possecka w Sopotach, a handlowca Mieczysława Frankowskiego w Gdańsku kierownikami do zastępowania spółki łącznie z prokurentem. Uchwała spółki z dnia 20 września 1930 upoważnia do zastępowania spółki są jeden kierownik samodzielnie, lub jeden kierownik łącznie z jednym prokurentem.  
 Gdynia, dnia 17 listopada 1930 r.  
 Sąd Grodzki.

Ogłoszenie. W tutejszym rejestrze handlowym Oddział „B” pod nr. 57 przy firmie „Giesche” Towarzystwo Węglowe Spółka z ograniczoną poręką w Gdyni, dopisano: Kierownikiem do samodzielnego zastępowania spółki ustanowiono dyrektora Günthera Possecka w Sopotach, a handlowca Mieczysława Frankowskiego w Gdańsku kierownikami do zastępowania spółki łącznie z prokurentem. Uchwała spółki z dnia 20 września 1930 upoważnia do zastępowania spółki są jeden kierownik samodzielnie, lub jeden kierownik łącznie z jednym prokurentem.  
 Gdynia, dnia 17 listopada 1930 r.  
 Sąd Grodzki.

Ogłoszenie. W tutejszym rejestrze handlowym Oddział „B” pod nr. 43 przy firmie „Studens” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Gdyni, dopisano: Uchwałą spółników z 28 marca 1930 ustanowiono jednym kierownikiem Leonarda Jaroszewskiego, który jest uprawniony do samodzielnego zastępowania spółki.  
 Gdynia, dnia 5 stycznia 1931 roku.  
 Sąd Grodzki.

Ogłoszenie. W tutejszym rejestrze handlowym Oddział „A” pod nr. 96 zapisano firmę: „Adam Engel” w Gdyni, a jako właściciela Adama Engla, dyrektora 25 marca 1931 r. o godz. 10. W celu publicznego doręczenia, ogłasza się niniejszy wyciąg skargi.  
 Gdańsk, dnia 14 stycznia 1931 r.  
 3. C. 648/30.  
 Sekretarz Sadu Grodzkiego.

**Najtańsze jedyne urzędowe ekspedycyjno-przewozowe przedsiębiorstwo w Toruniu**

**F-a W. Boettcher Nast. A. Kulwicki**

telefon 13 ul. Łazienna 10/14 telefon 13

Mocą udzielonej mi przez Dyрекcję Kolei Państwowej w Gdańsku Koncesji od dnia 1 lutego 1931 r. uskutecznicą będe wyłączną urzędową zwózkę towarów z wszystkich dworców w Toruniu.

Transport mebli, magazynowanie mebli i towarów cienie i inkaso.

6374

Ogłoszenie. W tutejszym rejestrze handlowym Oddział „A” pod nr. 94 zapisano firmę: Elwira Beisert. Wyłączna sprzedaż wycębów firmy E. Wedel i Syn Warszawa w Gdyni, a jako właścicielkę Elwirę z Olszowskich Beisertową w Gdyni. Prokury udzielono kłupcowi Jerzemu Michalewskiemu w Gdyni.  
 Gdynia, dnia 23 grudnia 1930 r.  
 Sąd Grodzki.

Publiczne doręczenie. W sprawie 1) Gustawa Picka rolніка i 2) jego żony Elfriedy Pick ur. Podburskiej — obydwójca z Kraszewa powiat Działdowo — powodów — zastąpionych przez adwokata Dra Weselika w Działdowie przeciwko 1) Piotrowi Załęgowskiemu, rolnikowi i 2) jego żonie Marceji z Kasprzyków Załęgowskiej dawniej w Kraszewie, obecnie w nieznanym miejscu pobytu — pozwanym — powodowie twierdząc, że pozwni w kontrakcie kupna sprzedazy z dnia 19. 8. 1926 zobowiazali się udzielić powodom przewlaszczenia nieruchomości Kraszewa, karta 14 lecz zobowiazania tego nie wykonali wnieśli skargę z wnioskiem następującym: I. Pozwanym zasądza się na zeznanie na rzecz powodów powzdania nieruchomości zapisanej w księzce wieczystej Kraszewo, wykaz L. 14, II. Na pozwanym nakłada się kosztą postępowania. Wzywa się pozwanym do usnej rozprawy spornej przed Sadem Grodzkim w Działdowie pokój L. 25 na termin w dn. 25 marca 1931 r. o godz. 10. W celu publicznego doręczenia, ogłasza się niniejszy wyciąg skargi.  
 Działdowo, dnia 14 stycznia 1931 r.  
 6188  
 3. C. 648/30.  
 Sekretarz Sadu Grodzkiego.

**Lokal**  
 handlowy nadający się na biuro, ewentualnie hurtownie do wynajęcia. Blizszych informacyj udziela Gospodarz domu, Nowy Rynek 13. 6372

**Gastronomia**  
**OBIADY** 2 dania 1,—zł.  
 4 dania 1,50,—  
**KOLACJE** 2 d. 1,20-1,50  
 zimne gorące zakąski wódki wina likiery  
 ceny niżej niskich. 6242

Każda elegancka Pani ubiera się tylko w Salonie mód  
**„Kresowianka“**  
 Wykonuje suknie, kostjomy i ktrycja damskie, zurnale paryskie. Strussowa Jęczyńska 16. I piętro 6172

### TANIO

**Trykotowa bielizna męska, damska i dziecięca**  
 Ceny znacznie niższe!

**B. Wilamowski**  
 TORUN 6291  
 ul. Zeglarska 28

### Szkoła tańców

Werny wycza tańczyć Zeglarska 10, I. p. 6336

### Krowy

wysokocielne 6 sztuk sprzedam Zamówienie na opasy, świnię tłustą, skopy, Leonard Dąbrowski, Grudziądz, Staw 10, tel. 787.

Kawiarnia Restauracja Bar

**Dwór Artusa**  
 Przyłączając się do ogólnej niżki cen obniżam z dniem 1. 2. ceny potraw à la carte od 10 do 20 procent. Orzaz urządzam w dniu 31. I.

### pożegnalny wieczór

zespolu p. Włodarskiego, polaczony z dancjngiem. W dniu 1 lutego powitanie zespolu skstot słynnego kapelmistrza p. Wyncua. Na które uprzejmie zaprasza Wlasciciel L. Witek. 6375

### ReperUAR Teatru Toruńskiego

W sobote, dnia 31 bm. o godz. 17-tej  
**Jagienka i Smok**  
 Bajka w 3 akt. B. Wrzosa  
 ceny najniższe

W sobote, dnia 31 bm. o godz. 20-tej  
**„Wesele w Hollywood“**  
 Operetka w 3 akt.  
 z prologiem O. Straussa

W niedziale, dnia 1. II. o godz. 16-tej  
**„Same przeboje.“**  
 Rewja w 20 obrazach z częściami  
 ceny niższe

W niedziale, dnia 1. II. o godz. 20-tej  
**„Wesele w Hollywood“**  
 Operetka O. Straussa w 3 akt. z prologiem

W poniedzialek, dnia 2. II. o godz. 13-tej  
 Odczyt Irenej Solskiej p. t.

**Krzyk o nowege męzczyznie**

W poniedzialek, dnia 2. 2. o godz. 16-tej  
**„Młosc bez grosza“**  
 Komedja w 3 aktach St. Kiedrzyńskiego.

W poniedzialek, dnia 21. o godz. 20-tej  
**„Wesele w Hollywood“**  
 Operetka O. Straussa w 3 akt. z prologiem

Selegramy

# Z ostatniej chwili

## Drugi dzień procesu o zamach na Marszałka Piłsudskiego

**Warszawa, 31. 1. (Pat).** W drugim dniu procesu o zamach na p. Marszałka Piłsudskiego zeznał wywiadowca Burowski. Z zeznań Burowskiego wynika, że dnia 9 października spotkał się on z Pużyckim, który mu zakomunikował o wyznaczonym na dzień 10 października zbiorze, nie mówiąc mu dokładnie, jakie będzie miała ta zbiórka cele. Burowski umówił się wówczas z Pużyckim, że będzie to zebranie obserwował i w razie otrzymania od Pużyckiego specjalnego znaku, oznaczającego zapowiedź przygotowywania ważnej rzeczy dokona aresztowania. Burowski zeznał, że nie doczekał się końca zebrania. Tak samo nie doczekał się na oznaczenie miejsca umówionego spotkania z Pużyckim. Spotkanie doszło do skutku następnego dnia. Burowskiemu zakomunikował Pużycki, że na zebraniu tem przygotowywany był

### Zamach na p. Marszałka Piłsudskiego

Świadek skomunikował wówczas Pużyckiego z komisarzem Banke, któremu Pużycki opowiedział o wszystkich trzech zbiorach „piątek”, nie wymieniając przytem nazwiska Jagodzińskiego, którego przez cały czas nazywał nieznajomym. Dopiero, gdy zakomunikowano Pużyckiemu, że zapadła decyzja aresztowania wszystkich członków piątki, wymienił on Jagodzińskiego.

Po zeznaniu Burowskiego zeznał byłby szef gabinetu prezesa Rady Ministrów minister Schaetzel, minister Beck i minister Składkowski oraz adiutant p. Marszałka Piłsudskiego por. Wakarecy. Minister Schaetzel i por. Wakarecy zobraźowali tryb urzędowania w Prezydium p. Marszałka Piłsudskiego, który od poniedziałku do piątku urzędował w gmachu Prezydium bez przerwy, w piątek zaś udawał się do Generalnego Inspektoratu sił zbrojnych, gdzie urzędował przez sobotę. P. Marszałek Piłsudski opuszczał gmach Prezydium zwykle w piątek między godz. 6 i 7 po poł.

### W piątek dnia 10 października

kiedy odbyło się trzecie przed aresztowaniem zebranie grupy Jagodzińskiego, musiał opuścić Prezydium o wiele później, niż zwykle po godz. 9 wieczorem. Minister Beck w swoim zeznaniu stwierdził, że o wykryciu planu zamachu dowiedział się w poniedziałek po południu od ministra Składkowskiego. Zawiadomił o tem p. Marszałka Piłsudskiego. P. Marszałek Piłsudski przyjął p. ministra Składkowskiego, który przedstawił szczegółowo wszystkie dane. Z kolei zeznał p. minister Składkowski, że w dn. 12 października ub. roku zgłosił się naczelnik wydziału bezpieczeństwa Kaweck i zakomunikował mu o planowanym zamachu na p. Marszałka Piłsudskiego. W dn. 13 października p. minister Składkowski zgłosił się do ministra Becka, komunikując mu o całej sprawie. W międzyczasie przybył do gmachu Prezydium Rady Ministrów p. Marszałek Piłsudski. P. minister Składkowski złożył p. Marszałkowi sprawozdanie o projektowanym zamachu. P. Marszałek Piłsudski, wysłuchawszy sprawozdania, przeszedł do ogólnych rozstrząsań i wyraził się, że jest to dowód rozkładu wśród milicji partyjnej PPS.-CKW.

Z kolei zeznał naczelnik wydziału bezpieczeństwa Kaweck, który przedstawił

### Układ stosunków w partii PPS.-CKW.

M. in. opowiadał, w jaki sposób była zorganizowana milicja partyjna. Następnie

świadek obserwował przebieg śledztwa po otrzymaniu wiadomości o przygotowywanym zamachu. Świadek zeznał, że w czasie śledztwa Jagodziński przeczył wszystkim zadawanym pytaniom, a konfrontowany z innymi oskarżonymi twierdził, że ich nie zna. Po tych zeznaniach przewodniczący zarządził półtoragodzinną przerwę obiadową.

### Po przerwie

Świadek Chrusciński, którego aresztowano wraz z oskarżonymi dnia 13 października ub. roku zeznał, że na pierwszej zbiórce, która odbyła się w ostatnich dniach września przybył na wezwanie te-

### Przebieg aresztowania oskarżonych

oraz przytacza szczegóły śledztwa. Pużycki za informowanie policji pieniędzy nie brał. Następnie komisarz Banke przechodził do charakterystyki działalności oskarżonych m. in. zeznał, że jest mu wiadomo, że byli poseł Chodyński przechowywał w swoim mieszkaniu w hotelu sejmowym bomby. Również jest mu wiadomym, że w r. 1929 był zorganizowany w jednym z lokali kurs instruktorski dla członków milicji PPS.-CKW o charakterze konspira-

cyjno-bojowym. Na kursach tych wykładano taktykę walki ulicznej oraz obchodzenia się z bronią. Wykładów tych zaprzestano na skutek interwencji jednego z posłów PPS. Na terenie Prezydium Rady Ministrów były robione dochodzenia celem wyszukania informatorów oskarżonych, lecz śledztwo to nie dało pozytywnego wyniku. (Przewodniczący zarządził przerwę. Rozprawa trwa w dalszym ciągu).

Komisarz Banke na wstępie opowiada

### Minister Matuszewski w obronie pensji urzędników państw.

**Warszawa, 31. 1. (Pat).** W dyskusji nad ustawą skarbową na komisji budżetowej Sejmu w dn. 29 bm. głos zabrał kierownik Ministerstwa Skarbu p. Matuszewski, wskazując m. in. że sprawa luzów jest mylnie interpretowana. Budżet nieelastyczny jest budżetem. Budżet dobry musi być w pewnym stopniu elastyczny. Co do redakcji art. 6, to w tem brzmieniu, jakie mu nadała zeszłoroczna ustawa skarbowa, zmierza on do permanencji

obrad sejmowych.

W zakończeniu p. minister poruszył sprawę funkcjonariuszy państwowych, zaznaczając, że jeżeli chce się mieć funkcjonariuszy takich, którzy są zdolnymi do ponoszenia wielkiej odpowiedzialności i przeprowadzenia wielkich zagadnień, przy których można stracić lub uzyskać miliony, to władza musi mieć możliwość wynagradzania wedle ich wartości, a nie wedle niwelacyjnego systemu.

### Jeszcze jedna broń wytrącona z rak warcholów sejmowych

**Warszawa, 31. 1. (PAT).** Na wczorajszym posiedzeniu komisji regulaminowej i nietykalności poselskiej w dalszym ciągu dyskutowano nad tezą, zaproponowaną przez sprawozdawcę wice-marszałka Cara w sprawie umieszczenia w interpelacjach poselskich artykułów prasowych, obłożonych aresztem.

Komisja odrzuciła wniosek posła Strońskiego (Kl. Nar.) o odesłanie sprawy do komisji konstytucyjnej, oraz wniosek posła Zahajkiewicza, aby komisja uznała się za niekompetentną w powyższej sprawie.

Po stwierdzeniu wyniku głosowania nad ostat-

nimi wnioskami, posłowie stronnictw opozycyjnych opuścili posiedzenie, poczem komisja powzięła jednomyślnie następującą rezolucję:

„Przytaczanie w interpelacjach w dosłownym brzmieniu treści skonfiskowanych druków jako działania in fraudem legis domesticae jest niedopuszczalne, gdyż godzi w powagę Sejmu i łamie nadto konstytucyjne zasady nienaruszalności orzeczeń sądowych przez inne władze państwowe. Marszałek Sejmu ma prawo żądać od interpelantów, aby skreślali w interpelacjach tekst, objęty konfiskatą.”

### Kraków sygnalizuje groźną katastrofę trzęsienia ziemi

**Kraków, 31. 1. (Pat).** Ostatnio seismografy obserwatorium astronomicznego od dnia 27 do 29 bm. zanotowały ogółem trzy trzęsienia ziemi: w nocy z dn. 27 na 28 bm., rano dn. 28 i wieczorem w nocy z dn. 28 na 29 bm. Pierwsze z nich było bardzo silne. Piórko seismografu wykonało wahanie o rozpiętości 27 mm. Pierwsze wstrząśnienie gruntu nastąpiło o godz. 21.29 według czasu średnio-europejskiego. O godz. 21.45 nadeszła główna faza trzęsienia i trwała około 4 minuty. Zupełne uspokojenie seismografu nastąpiło dopiero w godzinę później. Odległość ogniska nie mniej niż 5,200 km.

Poranny wstrząs dn. 28 bm. trwał od godz. 7.02 do godz. 7.06 i pół wypadł nie dość silnie.

Trzęsienie dość silne ziemi zanotowano w Krakowie w nocy ze środy na czwartek.

Wstrząs gruntu rozpoczął się o godz. 23.12 i trwał przeszło 20 minut. Odległość ogniska około 2.400 km.

### Ważne walne zgromadzenie Banku Polskiego

(z) **Warszawa, 31. 1. (Tel. wł.).** Tegoroczne walne zgromadzenie akcjonariuszy Banku Polskiego odbędzie się 24 lutego o godz. 9-tej rano w sali centralnej księgowości Banku Polskiego przy ul. Bielańskiej.

Porządek dzienny obrad obejmuje przede wszystkim zatwierdzenie sprawozdania za rok operacyjny 1930, a następnie zatwierdzenie rachunku zysków i strat, który przewiduje wypłacenie akcjonariuszom dywidendy w wyso-

### Z Sejmu

#### Osme posiedzenie Sejmu

w) **Warszawa, 31. 1. (Tel. wł.).** Na wczorajszym posiedzeniu Sejmu pos. Rżóska (BB.) referował projekty ustaw o dodatkowych kredytach na r. 1928/29, 1929/30, o dodatkowych kredytach, nie podanych dotąd na r. 1930/31, oraz o dodatkowych kredytach na rok budżetowy od 1. 4. 1930 r. do 31. 4. 1931 r. na wydatki, związane z przeprowadzeniem wyborów do Sejmu i Senatu, na dopłaty skarbu państwa do funduszu bezrobocia i t. d.

Izba uchwaliła wszystkie te projekty w drugim i trzecim czytaniu.

W dyskusji m. in. Klub Narodowy domagał się skrócenia zł. 866.800 na kupno dywanu „wilanowskiego” (zdobycy z pod Wiednia) i 10 milionów zł. na fabrykę w Mościecach oraz sprzeciwiał się podwyższeniu funduszu dyspozycyjnego ministra spraw wewn. o 3 miliony złotych.

W odpowiedzi na ostatni sprzeciw oświadczył p. minister spraw wewnętrznych, iż w miarę wzmocnienia się państwa penetracja obcych państw zaczyna operować coraz silniejszemi środkami, którym należy przeciwstawić również mocne środki. P. minister zapewnił Izbę, iż jako odpowiedzialny minister i jako uczciwy Polak, że te 3 milj. zł. potrzebne są dla państwa i prosi o ich uchwalenie.

W toku dyskusji pos. kom. Danecki, protestujący „przeciw knieblowaniu ust” swej frakcji, wykluczony został z posiedzeń Sejmu na przeciąg 1 miesiąca, ponieważ nie stosował się do zarządzeń marszałka.

W dalszym ciągu Izba przystąpiła do ratyfikacji szeregu traktatów i umów międzynarodowych.

Następne posiedzenie odbędzie się dn. 5 lutego o godz. 10 rano. Na porządku dziennym preliniowany budżet oraz wybór 8 członków Trybunału Stanu. Rozprawa nad budżetem ma potrwać 5 dni od dn. 5 do dn. 11 lutego b. r.

### Deklaracja nowego rządu francuskiego

**Paryż, 31. 1. (PAT.).** Premier Laval w imieniu deputowanych i min. Berrard odczytał deklarację rządową, w której ustępy, odnoszące się m. in. do polityki zagranicznej, obrony narodowej, szkolnictwa i reformy społecznej wywołują żywe oklaski w centrum, na prawicy i kilku ławach lewicy. Rząd zgadza się na rozpoczęcie natychmiastowej dyskusji nad interpelacjami, dotyczącymi polityki zewnętrznej. W izbie deputowanych przy opuszczeniu sali poseł komunistyczny Cachin protestował przeciwko zamiarowi obniżenia płac, stwierdził, że ilość bezrobotnych jest większa, niż to przedstawia rząd oraz chwalił ustrój sowiecki.

### Przed mistrzostwami świata w Krynicy

**Wiedeń, 31. 1. (PAT.).** Dzienniki wiedeńskie donoszą z St. Moritz, iż kanadyjska drużyna hokejowa „Manitoba” otrzymała telegraficzne polecenie z Kanady, by przerwała swój turniej w Szwajcarii i Berlinie i udała się na tychmiasł do Krynicy, aby przygotować się tam do walki o mistrzostwo świata. Powodem tego zarządzenia ma być wiadomość o wyjeździe zespołu amerykańskiego do Krynicy. Amerykanie bowiem są uważani za najmniebezpieczniejszych przeciwników Kanady w walce o mistrzostwo świata. Prawdopodobnie finał rozegra się właśnie pomiędzy Kanadą a Ameryką.

Ogłoszenia: wiersz 10 lin. na stronie 7-linowej . . . 0,25 zł  
w tekście na pierwszej stronie . . . 1,50 zł  
na drugiej i trzeciej stronie . . . 1,20 zł  
Drobne: za słowo 15 gr., pierwsze słowo podwójnie.  
Dla poszukujących pracy i sekretów: 35. zniżki, komunikaty 50 gr.  
Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki  
W Gdańsku za wiersz 10 lin. na stronie 7-linowej . . . 15 fen.  
Drobne za słowo 5 fen., tytułowe . . . 10  
Przy nadwzrostach ogłoszeń należącego rabat upadł. Za terminowy druk  
zapłacone miejsce ogłoszenia administracja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny Stanisław Nowakowski w Toruniu Bydgoska 78  
Red. odpowiedzialny na Bydgoszcz Michalik Stefan Mostowa 6  
Redaktor odpowiedzialny za sprawę W. M. Gdańska Wł. Cieszyński  
Gdańsk Stadjgraben 6  
Redaktor odpowiad. na Wejherowo Wł. Grabowski Gdańska 4, tel. 64  
Za ogłoszenia odpowiada administracja  
Wydawnictwo: „Dzień Pomorski”, „Dzień Bydgoski”, „Gazeta Gdańska”,  
„Gazeta Morska”.  
Członkami Pom. Druk. Roln. S. A. w Toruniu Bydgoska 56

Abonament miesięczny wynosi:  
w ekspedycji miejscowych agencji . . . 3,40 zł  
z odnoszeniem do domu w Toruniu . . . 3,— zł  
przez pocztę z odnośnikiem . . . 3,36 zł  
pod opaską . . . 4,50 zł  
w Gdańsku przez pocztę . . . 2,50 gd przez chłopca . . . 2,30 gd  
z odbieraniem w administracji wrost gd 2, zagranicą 4 gd . . . 7,— zł  
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w za-  
kładzie strajki), Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma